

Utvärdering av det
teaterkulturella projektet

Hanen Gal

Författare Veronica Trépagny
Göteborgs universitet
Avdelningen för Kulturvetenskap
April 1997

STIFTELSEN **framtidens
kultur**

Beställ rapporten från Stiftelsen framtidens kultur:
telefon 018-55 06 06, e-post info@framtidenskultur.se
eller hämta den från hemsidan: www.framtidenskultur.se

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	7
1 BAKGRUND	10
1.1 BAKGRUND TILL UTVÄRDERING	10
1.2 KORT PRESENTATION AV PROJEKTET	10
1.3 AVGRÄNSNINGAR.....	11
1.4 METOD.....	12
1.5 CENTRALA FRÅGESTÄLLNINGAR	12
2 PRESENTATION AV HANEN GAL	14
2.1 HISTORIK	14
2.1.1 <i>Projektets ursprung och innehåll</i>	14
2.1.2 <i>Projektets olika delar</i>	16
2.2 HANINGE KOMMUN	17
2.3 STIFTELSEN FRAMTIDENS KULTUR	18
2.4 HANEN GAL I REALITETEN, HÖSTEN 1995 TILL HÖSTEN 1996.....	19
2.4.1 <i>November</i>	20
2.4.2 <i>December</i>	20
2.4.3 <i>Januari</i>	21
2.4.4 <i>Februari</i>	22
2.4.5 <i>Mars</i>	23
2.4.6 <i>April</i>	24
2.4.7 <i>Maj</i>	25
2.4.8 <i>Juni</i>	25
2.4.9 <i>Juli</i>	26
2.4.10 <i>Augusti</i>	27
2.4.11 <i>September</i>	27
2.4.12 <i>Oktober</i>	27

3 PROJEKTETS PROBLEM	29
3.1 PROJEKTETS UTFORMNING	29
3.1.1 Idémässiga utgångspunkter	29
3.1.2 Projektets utformning och dess mest centrala delar	30
3.1.3 Kommunens inställning	30
3.1.4 Stiftelsens inställning.....	31
3.2 PROJEKTETS ADMINISTRATION	31
3.2.1 Styrelsens sammansättning och stadgar.....	31
3.2.2 Ekonomi, löner och utbetalningar.....	32
3.3 INTERVJUPERSONERS FÖRKLARINGAR TILL SAMMANBROTT	33
3.4 PERSONER ENGAGERADE I DELPROJEKT TYCKER TILL.....	34
4 SLUTSATSER	35
4.1 PERSONKEMIFRÅGAN	35
4.2 KOMMUNIKATION	36
4.2.1 Riktlinjer och idémässig utgångspunkt.....	36
4.2.2 Rollfördelning	36
4.3 ADMINISTRATION.....	37
4.4 AVSLUTNING.....	37
KÄLLOR.....	38
TRYCKTA KÄLLOR.....	38
TIDNINGSARTIKLAR	38
OTRYCKTA KÄLLOR	39
INTERVJUFÖRTECKNING	40
BILAGA 1	41
INTERVJUMALL	41
BAKGRUND RÖRANDE INTERVJUPERSON/INFORMANT	41
Del I bakgrund.....	41
Del II avveckling	42

BILAGA 2	43
POSTENKÄT.....	43
REDOVISNING AV INTERVJUSVAR.....	44
<i>I Statistiska uppgifter: .....</i>	<i>44</i>
<i>II Bakgrund:.....</i>	<i>45</i>
<i>III Aktiviteter:.....</i>	<i>48</i>
<i>IV Avveckling:.....</i>	<i>51</i>
<i>IV Plats för dina övriga kommentarer: .....</i>	<i>55</i>
 BILAGA 3	 57
STADGAR FÖR STIFTELSEN FRAMTIDENS KULTUR	57
 BILAGA 4	 59
RIKTLINJER FÖR BIDRAGSGIVNING FRÅN STIFTELSEN FRAMTIDENS KULTUR	59
 BILAGA 5	 62
STADGAR FÖR DEN IDEELLA FÖRENINGEN HANEN GAL.....	62

Sammanfattning

I föreliggande rapport redogörs för det teaterkulturella projektet Hanen Gal. Stiftelsen framtidens kultur framtar former för kontinuerlig utvärdering av projekt, men i fallet Hanen Gal, ett projekt som tilldelades 82 000 kronor för planering under hösten 1995 och som sedan beviljades 2,5 miljoner kronor under vintern 1996, beslutade man att ge uppdraget till Avdelningen för Kulturvetenskap vid Göteborgs universitet.

I rapporten beskrivs först bakgrunden till projektet Hanen Gal. I denna del berättas att den ursprungliga idén till projektet föddes redan under 1994 och att man avsåg ett projekt som skulle engagera kommunens många olika befolkningsgrupper kring en stor teaterföreställning. Detta skulle bli ett ”lyft” för kommunen och tankarna var ursprungligen inspirerade av Lisbet Lindborgs idéer om kulturen som lokaliseringsfaktor. Personer engagerade i det som kom att utgöra Hanen Gals arbetsgrupp (sedermera tillika styrelse) presenteras kortfattat, men med det förbehållet att de inte nämns vid namn i den i rapporten empiriska delen.

Rapportförfattaren redogör sedan för avgränsningar. Det klargörs att rapporten fokuserar projektet Hanen Gal och att texten och undersökningsområdet därför också till största delen upptas av detta. Kommunen ges en kort presentation, liksom Stiftelsen framtidens kultur, men rapporten rymmer ingen uttömmande analys av någotdera. Dels bottnar detta i tids- och platsbrist, dels förhåller det sig så att även om uppdraget legat hos universitetet, har den ursprungliga uppdragsgivaren varit Stiftelsen. Det vore felaktigt att i den rollen försöka granska Stiftelsen.

De slutsatser som dras i rapportens tredje del, grundar sig på en kvalitativ metod. Tretton personer, såväl inre som yttre aktörer, har blivit intervjuade och har fått svara på samma frågor utifrån en intervjumall som var så utformad att alla skulle svara ur sin egen synvinkel. Utöver detta har även en postenkät skickats ut till de personer som engagerades i Hanen Gals *Operation dammsugning*, vilken kom att innehålla en videoredaktion och en studiecirkel, under våren 1996. Båda formulärens finns med som bilagor. Anledningen till att även dessa personer har fått svara på frågor är den att författaren var intresserad av i hur stor utsträckning Hanen Gals mål penetrerade till denna nivå, liksom hon ville veta hur man uppfattat konflikter och avveckling.

Den mest centrala frågeställningen är: talade man om samma typ av projekt? Flera inre och yttre aktörer var inblandade och en förutsättning är då att man förstår varandra. Den administrativa processen, val av styrelse, stadgeskrivande, ekonomisk handläggning et cetera, kan underlätta eller komplicera ett händelseförlopp. Därför undersöktes denna.

I presentationen av Hanen Gal ges en introduktion till de de grundläggande idéerna, nämligen:

Projektet "Hanen gal" är ett kultur- och teaterprojekt på 2 år för Haninge kommun. Där teaterföreställningen är navet kring vilket allt kretsar. Vi vill göra ett konstnärligt ungdomsprojekt, som riktas till alla Haningebor.¹

Stiftelsen framtidens kultur förvaltar en förmögenhet ur Fond 92-94. I stiftelseförordnandet för framtidens kultur sägs att Stiftelsen skall bildas i syfte att "ge stöd till långsiktiga och nyskapande kulturprojekt [...] stimulera det regionala kulturlivet i vid mening och syfta till att stärka tillväxt och utveckling".² Haninge kommun i Stockholms län har en befolkning på drygt 65 000 invånare. Kommunen är ung och sammansatt av kommundelar som är mycket olika varandra.

Hanen Gal i realiteten är ett långt kronologiskt avsnitt, där hörnstenar i projektets historia beskrivs månadsvis från november 1995 till oktober 1997. Anledningen till att så mycket utrymme ges åt en kronologi, är att det överhuvud taget rått stor förvirring kring händelseförloppet även för personer engagerade i projektet. Inom ramarna för denna kronologi, som bygger på arkivmaterial, skrivelser, protokoll, brevväxling, intervjuer och tidningsartiklar, anges antydningar till vad som kunde vara bidragande till projektets fall. Vidare anges när de olika inre och yttre aktörerna sagt att de upptäckte att allt inte stod rätt till inom Hanen Gal. För många parter är det redan vid årsskiftet, det vill säga efter det att Haninge kommun tillkännagivit att de är beredda att stödja projektet med 400.000 kronor och innan Stiftelsen framtidens kultur fattar sitt beslut, klart att stridigheter startat inom arbetsgruppen.

Projektets problem klarläggs i rapportens tredje del. Här understryks att man redan från början inom arbetsgruppen talat om olika former av projekt, som vilat på helt olika idémässiga fundament. Å ena sidan ville man realisera en kompetens- och kunskapsväxande process där alla delar var lika viktiga i ett större sammanhang. Å andra sidan ville man prestera ett massmobiliseringsprojekt där alla mindre enheter var underordnade den centrala teaterföreställningen. Kommunen och Stiftelsen framtidens kultur granskas också till viss del och det är tydligt att de som yttre aktörer, i likhet med de inre aktörerna, såg två olika former av projekt framför sig. Kommunen ligger närmare massmobiliseringstanken, medan Stiftelsen framtidens kultur närmar sig kompetensutvecklingsidéerna. För alla parter var dock en ingrediens viktig: "lyftet" för kommunen, det identitetstärkande inslaget.

Det visar sig att man kanske tagit lite för lättvindigt på projektets administration. Styrelsens sammansättning var visserligen genomtänkt så till vida att det var bra att ha en kärna för projektet och stadgarna var tänkta att överordna projektet framför allt annat. I realiteten visade det sig att detta blev ett problem. Angående arvodesbetalningarna till manusförfattaren fastslås att det var oförutseende av styrelsen att inte ta allvarigare på löftet man givit denne. Däremot var inte detta ärende, som fick mest utrymme i dagstidningarna då det var aktuellt, det viktigaste. Arvodesutbetalningen fungerade som en katalysator för andra problem, och ledde också till kommunens agerande i frågan, men var inte kärnan.

---

¹ Arbetsgruppen Hanen Gal, *HANEN GAL - förslag till ett teaterkulturellt överlevnadsprojekt. Förstudie senhösten 1995*, utgjorde underlag för bidragsansökan hos Stiftelsen framtidens kultur

² *Stadgar för Stiftelsen framtidens kultur*, bilaga till regeringsbeslut 23 juni 1994 nr 65. Se bilaga 3

Intervjupersonerna fick alla ge sina egna förklaringar till projektet Hanen Gals kris och det skäl som de allra flesta angav var personkemi i kombination med maktkamp.

Historieciirkelns och videoredaktionens medlemmar tillfrågades också om vad de uppfattade vara anledningarna till kaoset i styrelsen. Merparten av svaren kretsar här kring personliga intriger. Kommun och projektledning kritiserar.

I slutsatserna påpekas att en personkemifrågas verkningar, som i det här fallet visade sig vara så viktig för projektets överlevnad, inte automatiskt går att förutse. Vad man däremot kan göra är att verka för en öppen och fortlöpande kommunikation, där man klargör egna ursprungliga idéer och målsättning, där man redogör för centrala begrepp och dit man alltid återkommer. Riktlinjer och idémässig grund kunde klargjorts. Den otydliga rollfördelningen likaså. Ett viktigt verktyg för hanterandet av oklara situationer är en väl fungerande administration vilken inkluderar tydliga stadgar och varsamt hanterande av ekonomin.

1 Bakgrund

1.1 Bakgrund till utvärdering

Under framför allt sommaren och hösten 1996 kunde man i några av våra dagstidningar följa en på sina håll hetsig debatt kring teaterprojektet Hanen Gal, som under vintern 1995/96 fått en stor summa pengar för genomförandet av en ”jätteteaterföreställning”.³ I dessa tidningsartiklar framgick att man i den redan skandalomsusade kommunen Haninge, Stockholm län, hade haft som mål att genomföra ett teaterprojekt i miljonklassen och att projektledningen bakom detta hade misslyckats, var mer eller mindre inkompetent och att den vägrade att betala manusförfattaren Torbjörn Säfve hans lön. Vad som inte kom fram lika väl var de ursprungliga idéerna bakom projektet, de egentliga anledningarna till den ekonomiska dispyten och projektets egentliga roll i förhållande till den huvudsakliga bidragsgivaren Stiftelsen framtidens kultur och den mindre bidragsgivaren Haninge kommun. Än mindre beskrevs projektets mål i kommunen och vad projektet skulle kunnat betyda eller inte betyda för dess invånare. Men självklart är det svårt att förstå hur ett projektet, som egentligen fortfarande var i sin startfas, kunde haverera så snart och det är heller inte konstigt att man i pressen fokuserar frågor som rör ekonomi. Människor undrar vart deras pengar tar vägen.

I denna rapport skall projektet presenteras mer ingående. Stiftelsen framtidens kultur (Stiftelsen) och Haninge kommun (kommunen används längre fram i rapporten som beskrivande term för dess beslutsfattare och administratörer) ges en kort presentation. Stiftelsen utarbetar för närvarande metoder för kontinuerlig utvärdering av projekt, men i fallet Hanen Gal har man valt att anlita en utomstående person förankrad i en vetenskaplig miljö för uppdraget. Göteborgs universitet och Avdelningen för kulturvetenskap blev därför tillfrågade.

1.2 Kort presentation av projektet

Stiftelsen, som i likhet med ett antal forskningsfonder skapades med återstående medel ur Fond 92-94,⁴ hade i januari 1996 beviljat arbetsgruppen för Hanen Gal 2,5 miljoner kronor för genomförandet av ett *teaterkulturellt överlevnadsprojekt*.⁵ Arbetsgruppen bakom denna projektbeskrivning hade i ett tidigare stadium fått positiv respons på sina idéer och därmed också ett planeringsbidrag om 82.000 kronor från Stiftelsen. Detta planeringsbidrag hade tillåtit gruppen att utföra en gedigen förstudie och knyta kontakter i Haninge kommun och att helt enkelt öppna fältet för sitt arbete. Stiftelsen, vilken jag beskriver närmare i avsnitt 2.3, ville inte vara

---

³ Se bl.a. Anders Birgersson under rubriken ”ett ögonblick...” *Aftonbladet* 1996-07-31

⁴ Proposition 1993/94:177, *Utbildning och forskning. Kvalitet och konkurrenskraft*, Riksdagsskrivelse 1993/94:399

⁵ Arbetsgruppen Hanen Gal, *HANEN GAL - förslag till ett teaterkulturellt överlevnadsprojekt. Förstudie senhösten 1995*, underlag för bidragsansökan hos Stiftelsen framtidens kultur

ensam bidragsgivare utan ville försäkra sig om att lokalt stöd fanns, därför hade också Haninge kommun gett löfte om att utbetala 400.000 kronor till projektet.

Enligt projektbeskrivningen, författad av Arbetsgruppen Hanen Gal, var projektet Hanen Gal ett ”kultur- och teaterprojekt på 2 år för Haninge kommun. Där teaterföreställningen är navet kring vilket allt kretsar”. Vidare ville man, enligt projektbeskrivningen ”göra ett konstnärligt ungdomsprojekt, som riktas till alla Haningebor”.⁶ I projektbeskrivningen tog man fasta på Haninge kommuns kontraster, man fokuserade förhållandet mellan centrum och periferi och man gav en antydning till problematisering av kommunens ekonomiska problem, samt dess befolkningssammansättning, som utmärks av den stora andelen av invandrare. Enligt projektbeskrivningen skulle problem som rasism undersökas och eventuellt bekämpas med hjälp av kultur och teater. Man påpekade också att det i kommunen finns många resurspersoner.

I arbetsgruppen ingick fem personer. Av dessa personer arbetade en som lärare på Dramatiska institutet, en var före detta elev vid nämnda högskola, en var kollega till denna person, en hade varit verksam vid Dramatiska institutet men var i övrigt allt fri konstnär, medan den sista personen enbart är fri konstnär.

1.3 Avgränsningar

I denna rapport har jag valt att fokusera själva projektet Hanen Gal och de människor som varit betydelsefulla för dess genomförande. Eftersom Hanen Gal till sin ursprungliga utformning dessutom kan anses vara unikt, tittar jag i rapporten på själva projektet i dess speciella kontext, förhållandet till Haninge kommun och Stiftelsen framtidens kultur. Därför kommer läsaren inte att finna några jämförande exempel, eftersom jag har velat ge Hanen Gal en helt individuell bedömning.

Mitt arbete grundar sig på kvalitativa intervjuer med en given ram. Efter att ha tillgodogjort mig såväl offentligt som privat material, ringade jag in den grupp av människor som jag ansåg vara av betydelse för projektets genomförande och projektets kris. En presentation av personerna finner läsaren, men i texten i den empiriska delen väljer jag att inte namnge personerna, eftersom projektets avslutning blivit så infekterad och genomsyrad av smutskastning. Till detta vill jag inte bidra.

---

⁶ Ibid.

1.4 Metod

Eftersom jag i min undersökning haft som uppgift att ta reda på varför man misslyckades med projektet Hanen Gal, har jag gjort en kvalitativ studie. Min undersökning bygger på intervjuer, samt en enkät utsänd till de personer som varit engagerade i de två delprojekt som under arbetsnamnet *Operation dammsugning* drog igång under våren 1996.

Urvalet av informanter, eller intervjupersoner, har byggts på nödvändigheten av att såväl inre som yttre aktörer representeras. I Hanen Gals kärna har samtliga personer blivit tillfrågade, medan kommun, stiftelse och den stödgrupp som bildades under hösten blivit representerade av en eller två personer.

I mitt arbete har jag använt mig av en intervjumall eller frågeguide, vars frågor samtliga intervjupersoner svarat på (se bilaga 1, Intervjumall). De personliga intervjuerna byggdes på två delar, bakgrund och avslutning. I bakgrundsdelen undersöktes anledningarna till engagemang i projektet, samt vad de olika personerna ansett vara mest centralt i projektet. I avvecklingsdelen har samtliga intervjuade fått berätta varför projektet blivit avvecklat.

1.5 Centrala frågeställningar

I undersökningen har jag utgått från antagandet att för varje projekt som inbegriper flera aktörer, krävs att de olika aktörerna talar om samma typ av projekt. Centralt har därför varit att fråga alla personer vad de ansåg vara det mest centrala i Hanen Gal, samt att informera mig om vilka delar av projektet bidragsgivarna såg som mest betydelsefulla. Vidare har jag undersökt i hur stor grad den administrativa processen, vilken inbegriper val av styrelse, stadgeskrivande, ekonomisk handläggning et cetera, underlättat eller försvårat arbetet. Även här har jag utgått från ett antagande: om problem uppstår i en organisation, kan det vara enklare att ta i tu med dem om man har tydliga riktlinjer.

De olika yttre aktörerna, Stiftelsen framtidens kultur, Haninge kommun och Stödgruppen undersöks på tre sätt. Vad ansåg de vara mest centralt i projektet? Det är också av betydelse att veta i hur stor utsträckning de har påverkat projektets utformning, aktiviteter och avslutning. Dessutom behöver vi veta huruvida det funnits kommunikation och samförståelse mellan dessa grupper samt mellan Hanen Gal och dessa. Vidare är det intressant att veta hur tydlig deras roll varit.

Till de inre aktörerna räknar jag själva Hanen Gals kärna, det vill säga arbetsgruppen samt de personer som från början varit med och utformat projektet, liksom personer som varit med om att genomföra Hanen Gal i Haninge kommun. Bland de inre aktörerna kan man emellertid finna en tydlig kärna, arbetsgruppen som senare kom att bli styrelsen och därför mestadels omnämns som styrelsen i den senare delen av rapporten.

Det har under mitt arbetes gång varit av största betydelse att låta alla inblandade ge sina egna förklaringar till varför projektet stötte på sådana problem att man blev tvungen att avveckla det. För trots att projektet inte hann leva så länge i kommunen, har människor varit enormt engagerade i Hanen Gal och lagt ner mycket arbete för dess genomförande. Eftersom aktiviteter också startade i kommunen i form av historiecirkel och videoredaktion, har jag valt att låta dessa människor komma till tals via en skriftlig enkät som gått ut per post. Med tanke på gensvaret, sjuttio procents svar, kan vi konstatera att projektet har känts viktigt för de flesta av de människor som engagerade sig i det.

2 Presentation av Hanen Gal

2.1 Historik

Denna första genomgång av Hanen Gals innehåll är liksom den andra redogörelsen (kap 2.4 *Hanen Gal i realiteten*) upplagd på ett kronologiskt vis. I kapitel 2.1 beskrivs projektets innehåll, utveckling och behandling fram till det att medel tilldelades.

2.1.1 Projektets ursprung och innehåll

Den ursprungliga idén till projektet Hanen Gal, som även under en senare period kom att gå under namnet *En Haning är en Galning*, tog form redan under 1994, då regissören Björn Skjefstad, som länge varit aktiv i Haninge kommun, hade varit på en bibliotekarieträff i Haninge kommun och lyssnat på Lisbet Lindeborg.⁷ Eftersom Skjefstad länge känt Gudrun Zachrisson-Ones vid Dramatiska institutet i Stockholm, tog han kontakt med henne. Zachrisson-Ones och Skjefstad samlades kring en projektidé, vilken sedan kom att formuleras av Zachrisson-Ones och sändas till Stiftelsen framtidens kultur. Enligt denna första projektbeskrivning, *Hanen Gal. Ett förslag till kulturprojekt i Haninge kommun*, skulle projektet bestå av en teaterpjäs, som skulle fungera som nav, och flera mindre delprojekt. Syftet var på det här stadiet:

att aktivera så många som möjligt av kommunens verksamheter till att arbeta under den gemensamma rubriken/temat "Hanen gal" och att göra en gemensam "redovisning" av detta inför kommunens innevånare [sic!].⁸

Med rubriken syftade man på att Haningeborna själva skulle få sjunga ut om sin historia och framtid. Torbjörn Säfve var nu med i projektet som pjäsförfattare. Skjefstad och Säfve hade tidigare arbetat tillsammans och den lokale textförfattare, som tidigare fått i uppgift att skriva pjäsen, föll därmed också ur projektet. I projektbeskrivningen betonas att man talar om ett långtida arbete som skulle komma att kräva ett omfattande förberedelsearbete både i och utanför kommunen. På detta stadium understryks dessutom att man talar om en *"framtidssatsning på den intellektuella sidan - som synliggör sig i praktiskt arbete"*. Med detta menar man att man inte förbereder ett *"sommarspel för turister"*, man vill visa kommunen och dess invånare att den besitter resurser i form av såväl människor, infrastruktur som natur.⁹ Idéutkastet nådde Stiftelsen under våren 1995.

Teaterpjäsen, som huvudsakligen skulle framföras av amatörer från kommunen, skulle belysa historiska personligheter med anknytning till Haninge och inbäddat i projektet låg att Haninge-

---

⁷ Författare till *Kultur som lokaliseringsfaktor*, i samarbete med expertgruppen för forskning om regional utveckling, 1991

⁸ Hanen Gal. Ett förslag till kulturprojekt i Haninge kommun

⁹ Ibid.

borna skulle uttrycka sig om sin framtid. Projektet skulle genom kanalisering och ackumulering av kunskap och glädje leda till att Haninge blev en mer spännande plats att bo på och därmed också ett ställe för turister att besöka. Trots en relativt vag formulering fick man positivt gensvar från Stiftelsen, med det förbehållet att projektet behövde formuleras om så tillvida att det skulle bli mer lokalt förankrat.

På grund av olika praktiska anledningar blev Gudrun Zachrisson-Ones tvungen att dra sig ur projektet, men innan hon gjorde detta ville hon se till att projektet fick kontinuitet, varför hon tillfrågade Leif Dahlberg, lärare vid Dramatiska institutet, om han kunde ta över hennes administrativa arbete. Dahlberg hade redan deltagit i projektutformningen och omnämndes i projektbeskrivningen som samordnare, resursperson och idégivare och han hade även varit med i Haninge kommun och träffat företrädare för kommunledningen, liksom letat efter spelplats för pjäsen med den övriga gruppen. Zachrisson-Ones ville dessutom, eftersom hon skissat på ett flerårigt kunskapsprojekt, understryka vikten av ett delat producentskap. I förlängningen ledde detta till att Mia Larsson, f.d elev som varit producent under Faust-projektet på Dramatiska institutet, och Anna Ljungberg (hennes kompanjon i ett produktionsbolag), värvades som producenter. Arbetsgruppens struktur tas fram. Skjefstad, som på idéutkastet benämns *regissör*, blir nu *konstnärlig ledare*. De i sammanhanget nyinträdda kvinnorna blir *producenter*, medan Leif Dahlberg får titeln *projektledare*.

Under hösten 1995 arbetar gruppen vidare för den lokala förankringen och man är i dialog med Stiftelsen, som upplyser om sin strävan om en aktiv bidragslinje. Den person Stiftelsen framför allt har kontakt med är nu projektledaren. Arbetsgruppen uppmanas att inkomma med en planeringsbidragsansökan. Samtidigt måste gruppen ansöka om bidrag hos kommunen, vilket är i linje med de riktlinjer för bidragsgivning som Stiftelsen tillämpade under denna period (se vidare i bilaga 4).

I Haninge kommun träffade företrädare för arbetsgruppen den dåvarande kommundirektören Christer Andersson och man hade varit i kontakt med Kultur- och fritidsnämndens ordförande Berndt Carlborg. Vid ett möte presenteras även idén för Kultur- och fritidsnämndens arbetsutskott och Siv Johansson (kultur- och fritidschef) ger tips om lokaler där Hanen Gal kan verka. Inom gruppen talar man om behovet av en lokal producent, och man träffar också en man som eventuellt hade kunnat bli detta. Parallellt med detta arbetar den konstnärlige ledaren med ett intensivt kontaktnätsbyggande i kommunen, där han redan hade ett väl utbyggt kontaktnät tack vare sin långa verksamhet vid den lokala teaterscenen RoJ, liksom genom andra kulturella projekt. Arbetsgruppen för Hanen Gal får kontakt med företrädare för bland annat ABF, den lokala LO-sektionen och Vuxenskolan.

Stiftelsen framtidens kulturs inbjudan till idéseminarium i Uppsala den 28 november 1995, kommer senare visa sig ge upphov till missförstånd. Vid seminariet, vars tema var ungdomar och kultur, skulle projekt ventileras och kontakter knyts. Deltog för Hanen Gals räkning gjorde projektledaren och en producent. Kommunen ger positiva signaler och uttalar vid ett kommunstyrelsemöte den 29/11-95 sitt stöd för projektet. Haninge kommun beviljas planeringsbidraget om 82.000 kronor. Arbetsgruppen utgjorde på detta stadium inte någon juridisk person och det smidigaste sättet att administrera medlen var via kommunen.

Enligt förstudie och projektbeskrivning,¹⁰ vilka utgjorde grunden vid bidragsansökan i december 1995, skulle projektet Hanen Gal vara ett kultur- och teaterprojekt på två år för Haninge kommun. Projektbeskrivningen, som grundar sig på den förankringsprocess och efterforskning och det kontaktknytande arbetsgruppen utfört under hösten 1995, tar fasta på Haninge kommuns komplexitet och kontraster. Gammal och ny bebyggelse, svenskar och invandrare, centrum och periferi, rasism och förhoppningen att stärka den lokala identiteten. Det rör sig om ett ungdomsprojekt, som riktas till alla människor. Teaterföreställningen är navet kring vilket projektets olika sidoaktiviteter kretsar.

2.1.2 Projektets olika delar

Projektstarten förlades till i februari 1996, då fas ett *Operation dammsugning* skulle dra igång. Inom ramarna för Operation dammsugning, vars mål var att synliggöra Haningebornas bilder av *Minne, Verklighet och Dröm* skulle kommunens skolelever skriva uppsatser om framtiden till manusförfattaren Säfve. I studiecirkel skulle Haninges mentalitetshistoria behandlas, deltagarnas egna berättelser om minne, verklighet och dröm tas fram. Parallellt med detta skulle i samarbete med kommunens Arbetscentrum arbetssökande ungdomar aktiveras i fem olika lokalredaktioner, en för varje kommunedel. Under operation dammsugning skulle man i dessa med hjälp av handledare få utbildning inom de olika områdena video, teater, tidning, radio eller kommunikation. Gruppernas uppgift skulle vara att ta fram det mest positiva i sina respektive kommundelar och ha kontinuerliga redovisningar och dialoger med de andra grupperna. Materialet skulle också förmedlas till manusförfattaren Säfve. En fjärde komponent i operation dammsugning skulle vara ett av ABF och LO drivet videoprojekt vid namn Kultur i arbetslivet.

Efter denna projektets första del skulle sedan alla deltagare engagera sig i manusförfattarens och den konstnärliga ledarens målsättning och bidra till deras arbete. Hanen Gals andra fas, *Manus, repetition och premiär av Hanen Gal maj/juni*, skulle som främsta mål ha att skapa en multimedieföreställning vars budskap skulle riktas mot alla kommunmedlemmar. Haninge skulle kunna bli känt i kulturvärlden genom att föreställningen eventuellt kunde delta i Stockholm Kulturhuvudstad 1998. I målbeskrivningen för del 2 betonas att mängder av Haningebor genom deltagande i projektet och dess utvecklingsprocess skulle få utlopp för sin skaparkraft. Säfve skulle ha ett råmanus klart till maj-augusti 1996 och höst och vår skulle i övrigt ägnas åt manus- och repetitionsarbete.

Hanen Gals tredje och sista del, *Återplanteringen*, beskrivs i projektbeskrivningen som den tid då den under projektets första två fasers frigjorda skaparkraften får en kontinuitet i kommunen. Man skissade på en fortsättning i form av ett konstnärligt resurscentrum med inriktning på ungdomar och invandrare.

---

¹⁰ HANEN GAL - ett förslag till ett teaterkulturellt överlevnadsprojekt, Förstudie senhösten 1995

2.2 Haninge kommun¹¹

Kommunen Haninge i Stockholms län hade den sista december 1995 en befolkning på 65.706 invånare, ett befolkningstal som har mer än fördubblats de senaste tio åren. Kommunen utmärks av att den såväl har modern som traditionell bebyggelse, glesbygds-, skärgårds- och tätortsbebyggelse. Kommunen är delad i elva kommundelar, som med avseende på inbördes befolkningsammansättning, bebyggelsemässiga och socio-kulturella karaktärer markant skiljer sig åt kommundelarna emellan. Som exempel kan nämnas Brandbergen, som huvudsakligen består av hyreshus i flera våningar byggda mellan 1969 och 1975. I denna kommundel uppgår den sammanlagda medelinkomsten till 146.900 kronor. Andelen utländska medborgare uppgår till 16%, vilket går att jämföra med 10,6% för Haninge i stort och 9,7% för Stockholms län totalt.

Jordbro å sin sida har en 22-procentig andel utländska medborgare och en något lägre medelinkomst. Som kontrast till detta kan man sätta Dalarö, kommunens äldsta tätortsbildning. Till Dalaröområdet räknas skärgårdsområdet och bebyggelsen är till stora delar kulturhistorisk. I denna kommundel uppgår antalet utländska medborgare till 2% och medelinkomsten ligger på 186.200 kronor. I Jordbro är 18% av hushållen hänvisade till socialbidrag för sin överlevnad, medan motsvarande siffra i Dalarö är knappt 4%.

Haninge kommun har flera centrumbildningar, men kommunhuset ligger i Handen, den huvudsakliga centrumbildningen. Den politiska majoriteten inom kommunen innehas av socialdemokraterna, som förfogar över 26 av kommunfullmäktiges 61 mandat.

Efter denna korta redogörelse kan konstateras att kommunen är tämligen komplex och att den i likhet med så många andra orter i Sverige präglas av en form av segregering, där utländska medborgare finns i högre koncentration i de mer tätbefolkade och socialt betyngda delarna. Samtidigt är Haninge kommun en livlig och i allra högsta grad levande kommun. En promenad i någon av dess tätortsområden kan ge en smak av detta, eftersom affischer och anslagstavlor vittnar om ett aktivt kulturliv.

Bland de stora arbetsgivarna i kommunen finner man kommunen själv, som 1995 hade 4.600 anställda (drygt hälften av dessa tjänster gick under socialförvaltningen). Bland enskilda företag var vid 1995 års utgång Telia Data den största arbetsgivaren med 1496 anställda, men Marinen följde tätt därpå med 1438 anställda.

---

¹¹ De statistiska uppgifterna i detta stycke är hämtade ur Haninge kommun, Kommunledningskontoret, *STATISTIK - GPF 1996 med kommunfelsstatistik och befolkningsprognos*, Samhällsbyggnad, S 96:7

2.3 Stiftelsen framtidens kultur

Stiftelsen framtidens kultur är en av de stiftelser som upprättades som en följd av att den borgerliga regeringen med utbildningsminister Per Unckel i spetsen år 1994 beslutade att avvecklingsstyrelsens Fond 92-94 skulle fördelas mellan ett antal nya forskningsstiftelser. Stiftelsen framtidens kultur fick uppdraget att förvalta 6,85% av avvecklingsstyrelsens medel.¹² Utöver detta omvandlades under den förra mandatperioden de två statliga högskolorna Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping till privata stiftelser. I stiftelseförordnandet för Stiftelsen framtidens kultur sägs att Stiftelsen skall bildas i syfte att ”främja ett vitalt kulturliv såväl i Sverige som helhet som på enskilda orter”.¹³ I regeringens proposition angavs skälen till upprättandet av denna stiftelse bland annat vara kulturens förmåga att överbrygga klyftor och motsättningar, dess möjlighet att verka som en attraktionskraft i regioner, samt dess förmåga att bidra till tillväxt och utveckling.¹⁴ Stiftelsen förfogar över en förmögenhet som successivt skall förbrukas under en period av minst tio år.

Att Stiftelsen upprättades på statens och regeringens förordnande innebär emellertid inte att den är en statlig myndighet. Stiftelsen är också undantagen från tillsyn enligt lagen om tillsyn över stiftelser, men ansökningar och därvid vidhängande skrivelser och expertutlåtanden, samt beslut, finns att tillgå för utomstående. Att Stiftelsen inte lyder under offentlighetsprincipen är ett ämne som för närvarande diskuteras och utreds av den nuvarande socialdemokratiska regeringen. Nyligen har denna tagit fram ett lagförslag med innebörden att dessa stiftelser skall lyda under just offentlighetsprincipen. Detta lagförslag omfattar dock fler stiftelser och bolag än de ovan nämnda, varför vi inte går närmare in på det här.

Stiftelsens styrelse består av fem ledamöter, som av regeringen utses för en period av fyra år. Regeringen bestämmer vem som skall vara ordförande, medan styrelsen själv utser vice ordföranden. Stiftelsen framtidens kulturs säte finns i Uppsala, där kansliet också ligger. Vid kansliet arbetar den verkställande direktören, som till sin hjälp har två handläggare, en med ansvar för utveckling och uppföljning och en med ansvar för barn- och ungdomsfrågor, samt en sekreterare. Till sin hjälp har Stiftelsen framtidens kultur även en så kallad Ad Hoc-grupp, som engageras för kvalitetsprövning av bidragsansökningar. Inom denna grupp återfinns experter för olika sakområden som exempelvis film, ungdomsfrågor, integrationsfrågor, teater och regional utveckling. Stiftelsen genomför också kvalitetsprövning i samarbete med myndigheter på kulturområdet, Statens kulturråd, Riksarkivet och Riksantikvarieämbetet. Detta betyder att varje bidragsansökan granskas av åtminstone två utomstående experter innan ärendet föredras för styrelsen och denna fattar beslut om bidrag.¹⁵

Det kulturbegrepp Stiftelsen arbetar efter är en vid definition av begreppet. Eftersom statsmakterna gett Stiftelsen i uppdrag att ”ge stöd till långsiktiga och nyskapande kulturprojekt” och

---

¹² Prop. 1993/94:177, Rskr. 1993/94:399

¹³ Stadgar för Stiftelsen framtidens kultur

¹⁴ Prop. 1993/94:177, *Utbildning och forskning. Kvalitet och konkurrenskraft*, s. 129

¹⁵ Se vidare Stiftelsen framtidens kultur, *Årsredovisning 94/95, Uppsala 1996*

”stimulera det regionala kulturlivet i vid mening och syfta till att stärka tillväxt och utveckling”,¹⁶ är man tvungen att arbeta med denna vida definition som utgångspunkt. Samtidigt är det ett direktiv som ger kulturen en form av instrumentell roll för utveckling av regionen. De riktlinjer för bidragsgivning som var aktuella under Hanen Gals ansökningsperiod, angav också att stöd skulle ges till projekt och som syftar till att fördjupa och bredda kulturlivet på en ort eller i en region.¹⁷ Alla projekt som söker bidrag skall enligt riktlinjerna uppfylla högt ställda kvalitetskrav och ha en realistisk finansieringsplan för fortsatt verksamhet. Stiftelsen redogör efter varje sökombgångs beslut för vilka projekt som tilldelats medel. Därför går jag inte in närmare på detta i denna rapport.

Ser man i ljust av Stiftelsen framtidens kulturs riktlinjer för bidragsgivning på projektbeskrivningen för Hanen Gal, kan man konstatera att projektbeskrivningen rör sig kring många av riktlinjernas kärnpunkter. Projektbeskrivningen innehåller såväl en problematisering av orten som en förhoppning om att kunna stärka den lokala identiteten. Dessutom finns en ungdoms- och invandrarinriktning, som senare blev central för bidragsgivningen. Det vida kulturbegreppet samlas här kring teater och delprojekt och man lyckas till och med få med en passus om att man genom projektet kan göra kommunen mer attraktiv, inte endast för dess invånare, utan även för turister genom deltagandet i Stockholm Kulturhuvudstad 1998. Detta kan inte anses vara oviktigt, eftersom riktlinjerna så tydligt anger att projekten skall bidra till tillväxt och utveckling i en region.

2.4 Hanen Gal i realiteten, hösten 1995 till hösten 1996

I följande redovisning har jag valt att redogöra för händelseutvecklingen, så som jag har kunnat uttyda den efter tillgodogörande av skrivet material, samt intervjuer. Då flera källor bekräftar en händelse, görs ingen speciell hänvisning, men då en källa eller ett påstående endast går att finna på ett ställe, anges detta i en not. Anledningen till en så utförlig kronologisk genomgång, är att händelseförloppet inte ens för de i projektets inblandade parter varit tydligt. För att läsaren skall kunna läsa avsnitten till viss del oberoende av varandra, finns en överlappande tidsperiod.

- Problem- och konfliktantydningar anges särskilt. Detta för att det skall få sin plats i det kronologiska händelseförloppet. Samma källhänvisningssystem används för detta.

---

¹⁶ Stadgar för Stiftelsen framtidens kultur

¹⁷ En skillnad jämfört med de nu aktuella riktlinjerna är att nu prioriteras särskilt projekt som kan komma att utgöra en förebild och man uppskattar projekt som genom kulturverksamhet engagerar ungdomar och invandrargrupper. De äldre riktlinjerna, Riktlinjer för bidragsgivning från Stiftelsen framtidens kultur, fastställda 1 februari 1995, reviderade 20 juni 1995, återfinnes i bilaga 4. De nyare riktlinjerna fastställdes 8 november 1994, gäller fr o m 1 februari 1996.

Som framgick i projektbeskrivningen för Hanen Gal, skulle arbetet, i form av *Operation dammsugning*, sättas igång under våren 1996, för att kulminera i en teaterföreställning sommaren 1997 och återplanteras i kommunen därefter. Under förberedelsearbete och kontaktnätsvidgande i Haninge, hade det visat sig att många var intresserade av att ta del av, stödja eller hjälpa till i projektet. Samtidigt hade man i arbetsgruppen blivit varse att det inte skulle bli helt komplikationsfritt att arbeta i kommunen.¹⁸ Emellertid hade kommunledningen visat sig positivt inställd och studieförbunden i kommunen var också engagerade.

2.4.1 November

I november genomförde författaren en av sina totalt fyra rekogniseringsresor i Haninge.

Vid ett möte den 10 november mellan den blivande projektledaren, den konstnärlige ledaren och Kultur- och fritidsnämndens ordförande framgår att Hanen Gal-projektets företrädare inte är helt överens och att kommunikationen med kommunen inte har fungerat komplikationsfritt.

- Inom arbetsgruppen grupperas man. Den ena producenten, som skall arbeta med själva produktionen skall arbeta nära den konstnärlige ledaren. Den andra producenten, som skall arbeta med övergripande ekonomiska frågor och administration, kommer därför att arbeta närmare projektledaren.

Den 23 november anordnades ett "folkmöte", där bland andra arbetsgrupp, Kultur- och fritidsnämnden, Vuxenskolan, Medborgarskolan och TBV fanns representerat. På uppmaning av arbetsgruppen bildades en stödgrupp med representanter för kultur- och föreningslivet i Haninge kommun. I denna stödgrupp fanns också arbetsgruppen representerad genom en producent och projektledaren. Stödgruppens uppgift blev att vara rådgivande och verka för kontaktknytande genom deltagarnas respektive kontaktnät, men den kom framför allt att få betydelse under Hanen Gals senare fas.

- Två medlemmar ur arbetsgruppen väljs in i Stödgruppens styrelse.

Ett intensivt arbete fortsatte i arbetsgruppen, som skulle lämna in sin slutliga ansökan hos såväl kommun som hos stiftelse. I slutet av november skickar arbetsgruppens projektledare in ett förslag till totalfinansieringsplan till kommunstyrelsen i Haninge.

- I totalfinansieringsplanen, liksom i den budget som kom att sändas till Stiftelsen framtidens kultur anges att manus skall kosta 250.000 kronor.

2.4.2 December

Arbetsgruppen sände förutom en ordinär ansökan till kommunen, ett underlag där man kan se vad kommunen kan "få" genom ett engagemang i projektet. Förutom PR och aktiviteter för

---

¹⁸ Se *Projektbeskrivning*, bilaga till *HANEN GAL - ett förslag till ett teaterkulturellt överlevnadsprojekt. Förstudie senhösten 1995*

personer i alla åldrar, innebär det bland annat för kommunen att ”30.000 människor skall se föreställningen, 500 människor skall stå på scenen, 300 personer skall arbeta bakom scenen inför föreställningen, 200 arbetslösa ungdomar ska arbeta inom lokalredaktionerna i två år, 10.000 barn- och ungdomar skall engageras i Haninges framtid via skola och förskola”.¹⁹ I kommunstyrelsen beslutas att senare bevilja arbetsgruppen 400.000 kronor för genomförandet av Hanen Gal.²⁰ Pengarna skall dock betalas först om Stiftelsen beviljar projektet medel. Beslutet är också avtalsreglerat och formuleringen:

*Under förutsättning att medel beviljas i enighet med projektplanen är Haninge kommun beredd att i avtal med kulturprojektet ”Hanen Gal” ställa 400 tkr till förfogande efter beslut i kommunstyrelsen.*²¹

kommer senare visa sig vara av betydelse. Medlen skall tilldelas efter beslut i kommunstyrelsen. Formuleringen i detta brev är något tvetydig. Helt klart är dock att ärendet inom kommunen ligger hos Kultur- och fritidsnämnden.²²

Den ansökan som hade gått till Stiftelsen framtidens kultur innehöll redovisning av förstudie, projektbeskrivning och budget och ansökan innefattade en förfrågan om medel upp till 5,6 miljoner kronor.

- Vid ett möte inom arbetsgruppen framkommer missnöjet med den titel som kommit på pränt genom bidragsansökan till Stiftelsen framtidens kultur. Redan här börjar flera personer ana en tvist om makten inom projektet.

Från kommunen får arbetsgruppen uppmaningen att bilda en projektorganisation, utan vilken man inte kan ta emot och administrera de kommande pengarna.

- Den konstnärlige ledaren och produktionsledaren skall utarbeta aktivitetsplaner för två lokalredaktioner. Handledare för dessa skall vara ”rekryterad från Arbetsförmedlingen”.²³ Den konstnärlige ledaren hade redan den 1 december beskrivit en arbetsprocess där man då arbetar med lokalredaktioner ”regisserar” en hel miljö.²⁴

2.4.3 Januari

I årsskiftet får flera parter aningar om att allt inte står rätt till inom arbetsgruppen. En representant för Stödgruppen uppger detta.

---

¹⁹ Skrivelse översänd till förvaltningschefen 1995-12-07

²⁰ Beslut förberett 1995-11-29, Dnr 95/KK257-864

²¹ Brev signerat kommundirektören och kultur- och fritidschefen i Haninge kommun av 1995-12-14, adresserat till producenterna för Hanen Gal, bilaga till Dnr 95/KK257-864

²² Kommunstyrelsen, 1995-11-13, Angående kultur- och teaterprojektet Hanen Gal, 95/KK257:1

²³ Enligt protokoll fört vid arbetsgruppens möte den 20/12 1995, Stockholm/Dahlberg

²⁴ Brev signerat den konstnärlige ledaren av 1995-12-01, adresserat till producenterna

- Under vintern tillfrågades en filmare som bland annat ansvarat för kurser på Dramatiska institutet, om han ville vara verksam som videolärare inom Operation dammsugning. Kritik framförs mot detta, med den motiveringen att det redan finns för mycket människor som kommer utifrån som är engagerade.

Den 30 januari 1996 hålls ett konstituerande möte för den ideella föreningen Hanen Gal, ett möte på vilket samtliga arbetsgruppsmedlemmar enligt protokollet deltar. Styrelsen består av arbetsgruppen, samt Lars-Arne Eriksson från Haninge kommun. Arbetsgruppens båda producenter skall teckna firma, medan den ena producenten tecknar firma för post- och bankkonton tillsammans med revisorn. Enligt stadgarna skall föreningen under 1995-98 förvalta medel tilldelade Hanen Gal. Kommunens ekonomichef skall handha ekonomin, medan kommunens revisor skall vara föreningens revisor (se vidare stadgar i bilaga 5).

Den 31 januari beviljar Stiftelsen framtidens kultur Hanen Gal 2,5 miljoner kronor att disponeras under 3 år. Strax därefter ställer kommunen lokaler till förfogande. All verksamhet fram till Stiftelsens beviljande av medel var dock inte endast inriktat på bidragsansökan, även om detta tog mycket tid i anspråk.

Filmaren som varit vid Dramatiska institutet är beredd att engagera sig i projektet. Till sin hjälp ville han ha av en elev vid Dramatiska institutet. Denna utbildades till mediepedagog och fick tillfälle att kombinera projektarbete inom utbildningen med arbetet i Hanen Gal. Hon hade tidigare varit verksam som lärare. De båda utarbetade gemensamt en planering för arbetet inom videoredaktionen. Grundläggande i deras tänkesätt var att arbeta utifrån begreppet kompetensutveckling till skillnad från kunskapsöverföring. De båda formulerade redan den 21 januari sitt mål och sin arbetsmetod:

”Målet: Vi vill försöka bistå till en ökad medvetenhet om närsamhället runt omkring. [...] Deltagarna lär sig också att uttrycka sig själva med ljud och bild. Det är viktigt att arbetslösa ungdomar får komma till tals. Genom detta projekt får Hanengeborna och teatern också höras. [...] Vi jobbar för bestående insikter och en ständigt pågående kompetensutveckling.”²⁵

2.4.4 Februari

Under denna period upptäcker allt fler att det inte står rätt till inom det som nu är styrelsen. En representant för kommunen, liksom ledarna för videoredaktionen, förutom de inblandade och de tidigare nämnda aktörerna, är medvetna om detta.

Arbetet med Operation dammsugning drar igång. Arbetscentrum hade kontaktats och videoprojektet startar, liksom studiecirkelns arbete. Projektledaren fungerar som cirkelns ledare.

---

²⁵ Åsa Bergner *...in media res... en medieresa som via en kompetensutvecklande process visar mitt medie-estetpedagogiska förhållningssätt*, Dramatiska institutet, Stockholm 1995, s. 3

Kultur- och fritidsnämnden beslutar att hemställa att kommunen ställer 400.000 kronor till nämndens förfogande till projektet Hanen Gal.²⁶

Den 27 februari hålls ett styrelsemöte för Hanen Gal. Vid detta möte beslutas att man inom arbetsgruppen skall ta ut lön från och med den 1 februari. Den konstnärlige ledaren och projektledaren skall få ta ut en månadslön om 20.000 kronor, medan producenterna skall få 18.000 kronor i månaden. Lärarna inom videoredaktionen skall få 16.000 kronor respektive en ALU-tjänst.

- Manusförfattaren skall erbjudas 150.000 kronor för sitt arbete, vilket inkluderar rekogniseringsresor och pjässkrivande. Hälften av detta skall utbetalas vid kontraktsskrivande och hälften då manus lämnas in.

2.4.5 Mars

I början av mars månad kräver styrelsen för Stiftelsen framtidens kultur in en lägesrapport och projektledaren informerar Stiftelsen om problem i styrelsen för Hanen Gal. Videoredaktionen börjar sitt arbete och den 15 mars tar man emot deltagare, som slussats via Arbetscentrum. Dagarna innan har man träffat många unga arbetslösa, vilka man också har genomfört intervjuer med. Hanen Gals projektledare informerar en vecka senare om Hanen Gals ursprung för videoredaktionen. Ungefär samtidigt avsäger sig den konstnärlige ledaren sitt uppdrag.

- Videoredaktionen utrustas med videokameror till en kostnad av drygt 59.000 kronor.

Under denna period har förutom Stiftelsen också representanter för Stödgruppen blivit varse problemen. En intensiv brev- och faxväxling börjar mellan olika parter inblandade i projektet. Projektledaren korresponderar livligt med Stiftelsen, liksom med manusförfattarens ombudsman. Manusförfattaren är inte beredd att ta emot det arvode om 150.000 kronor som styrelsen erbjudit honom, utan kräver ett betydligt högre belopp, vilket han sett på en första budgetsiss och tagit fasta på. Man tvistar om sociala avgifter och hänvisar till dramatikeravtalet. De båda producenterna avsäger sig sitt uppdrag, men fortsätter tills vidare att delta i projektet.

Den 27 mars skall ett möte hållas mellan den ansvariga handläggaren på Stiftelsen framtidens kultur, Kultur- och fritidsnämndens ordförande och projektledaren. Manusförfattaren blir informerad om detta genom ett fax till ombudet. Projektledaren skall nu lägga fram en revitaliseringsplan. På mötet deltar även projektets producenter. Vid detta möte kräver Stiftelsen en ny plan om fortsatt arbete, men man understryker att pågående projekt skall fortlöpa.

- Vid mötet framgår att kommunens representant ser manusförfattaren och den konstnärlige ledarens deltagande som nödvändigt för projektets genomförande. Stiftelsen har å andra sidan sett projektledaren och hans förankring på Dramatiska institutet som en kvalitetsgaranti.

---

²⁶ Haninge kommun, Kultur- och fritidsnämnden 1996-02-13, AU§15, Dnr 96/KOF007 - 864

2.4.6 April

Strax härefter, den 1 april 1996, beslutar kommunen om stoppad utbetalning av medel från det konto som kommunen genom sitt ansvar för ekonomihanteringen sköter.²⁷ Utbetalningarna stoppas den 3 april. Dagen däremellan sade den konstnärlige ledaren upp sig som styrelsemedlem.²⁸ Brevväxlingen fortsätter. Även den konstnärlige ledaren skriver nu till Stiftelsen.

Stödgruppen börjar nu bli riktigt aktiv och kallar till möte den 9 april. Man utser en förlikningsman, som skall träffa projektledare och manusförfattare i ett försök till medling. Stödgruppen, som sänder ”Rädda projektet”, till Stiftelse och kommun, anser att det är olyckligt att kommunen beslutat att hålla inne med medlen och att producenterna sagt upp sig. Stödgruppen menar att projektet är viktigt för kommunen och att det lyckats väl dittills. Missförstånd och missuppfattningar är enligt Stödgruppen orsaker till krisen, vilket man tror kan lösas med hjälp av en lokal producent.

Under denna period lägger sig många i debatten, manusförfattarens ombud skriver flera gånger till Stiftelsen, de olika inblandade finner ombud som kan bekräfta den egna personens kompetens.

Den 18 april hålls ett styrelsemöte för Hanen Gal. Vid detta medverkar projektledare och producenter. Enligt protokollet noterar man att den konstnärlige ledaren sagt upp sitt styrelseuppdrag muntligen. Producenterna, som lämnat projektet, kvarstår som styrelseledamöter.²⁹ Producenternas skriftliga uppsägning skrivs dock inte förrän den 29 april.

Några dagar senare (24 april) författar man på Stiftelsen en lägesrapport. Man avvaktar stödgrupps, styrelses och förlikningsmans diskussioner. Samtidigt avråder man projektledaren från att starta fler aktiviteter. Om förlikning uppnås, menar Stiftelsen, tar man ställning till fortsatt stöd eller avslut. Blir det avslut, måste en avvecklingsplan antas för att aktiviteter som startats ej skall påverkas alltför negativt.

Under tiden fortsätter videoredaktionen oförtrutet sitt arbete. Den 25 april gör man ett studiebesök på Filmverkstan på Skeppsholmen och varje dag, i princip, genomför man praktiska övningar. Videoredaktionens verksamhet dokumenteras i en dagbok, där deltagare och lärare omväxlingsvis skriver.³⁰ Utrustning har man införskaffat allt eftersom, det mesta av deltagarna själva.

---

²⁷ Brev signerat ordföranden för Kultur- och fritidsnämnden, samt förvaltningschefen av 1996-04-02

²⁸ Brev signerat den konstnärlige ledaren adresserat till Kultur- och fritidsnämndens ordförande, ABF, LO-sektionen, Stodgruppen, av 1996-04-02. Enligt författaren till brevet skall denna uppsägning även ha förmedlats muntligen till styrelsen/arbetsgruppens ena producent

²⁹ Styrelsemöte ”Hanen Gal” 1996-04-18, Stockholm/Dahlberg

³⁰ Bergner, ...*in media res*..., Dramatiska institutet, Stockholm 1996

2.4.7 Maj

Projektledaren utformar en ny projektskiss, som han bland annat sänder till Kultur- och fritidsnämnden i början av maj månad. I denna föreslås att man använder sig av ett - eller flera - manus. En pjäs skall vara skriven ur kvinnoperspektiv och en ur invandrarsynvinkel. En industrilokal föreslås som spelplats. Manusförfattarens ombud sänder en räkning om 80.000 kronor till styrelsen och Kultur- och fritidsnämnden. Den nionde maj beslutar Stödgruppens styrelsemöte att lägga fram ett förslag till hur projektet skall kunna räddas.

Videoredaktionen har tidigare filmat den för teaterpjäsen tänkta spelplatsen, Eskilsparken. Nu kopierar man denna film för att manusförfattaren skall få ett exemplar. Videoredaktionens ledare författar en egen uppmaning till samarbete inom projektledningen och videoredaktionen väddar nu också till styrelse, kultur- och fritidsnämnd och stödgrupp. Man tycker att alla parter skall hjälpas åt för att det ”nytänkande kulturprojektet” skall utvecklas ”som det var tänkt från början”. De två ledarna beskrivs i mycket positiva termer. Projektledaren besöker videoredaktionen, vilket vid ett annat tillfälle också den konstnärlige ledaren gör, och berättar sina respektive versioner. Videoredaktionen bjuder också in kommunens politiker och administratörer att komma på ett studiebesök på videoredaktionen. Detta gör man med sitt eget medium, videofilmen, och alla presumtiva gäster får en personlig version.

Ett förlikningsmöte hålls nu med representanter för stödgrupp, samt manusförfattare och projektledare. Ett av Stödgruppen framtaget förslag till fortsättning av projektet framlades, Rädda Hanen Gal, förslag 1. Efter detta möte blev man också tvungna att ta fram ett förslag 2. Även projektledaren författar ytterligare ett förslag till fortsättning, ”Hanen Gal - sista chansen”. Nu inkluderas de lokala teaterföreningarna i projektet och redovisningen föreslås ske på flera ställen.

2.4.8 Juni

I början av juni har en ”räddningsgrupp” inom Stödgruppen ett förslag till åtgärder färdigt, som läggs fram under rubriken ”Rädda Hanen Gal”. Centralt i detta förslag är att projektets inriktning bibehålls, men att man skall integrera såväl befintliga kulturgrupper som näringsliv. Vidare lägger man fram förslag till nya stadgar. En viktig ingrediens i denna skrivelse är att man i stället för att tala om en enda teaterföreställning nu talar om flera små, vilka skulle genomföras i samarbete med de lokala teatrarna. Angående projektledningen föreligger två förslag. Enligt det första skall projektledare, konstnärlig ledare (”regissör”) och manusförfattare kvarstå, medan en ”kompetent person” skall ta över producentrollen. Denna person skall dock inte vara den lokale producent som den konstnärlige ledaren föreslagit, eftersom han enligt Stödgruppen skulle träda in i en roll med dubbla lojaliteter. Även i det andra förslaget kvarstår projektledaren, medan regissören är en annan. Ur detta perspektiv skulle alltså den konstnärlige ledaren vara utbyttbar. Manus kan man eventuellt grunda på den ursprunglige författarens synopsis, men man kan också tänka sig lokala skrivare och elever från Dramatiska institutet. Plötsligt innehar Stödgruppen en mycket central roll, eftersom de skall sända förslagen till projektledare och konstnärlig ledare, som får anta eller förkasta förslaget.

- Stödgruppens förslag till räddning av projektet verkar vid noggrann läsning av det vara ytterst inspirerat av projektledarens arbete och mindre av den konstnärlige ledarens ursprungsidéer (författarens tolkning).

Den 10 juni säger sig projektledaren vara villig att fortsätta, men den konstnärlige ledaren, som får förslagen dagen efter, skriver ett långt brev i vilket han beskriver hur han inte kan godta projektledaren. I detta brev påpekar han också att projektledaren inte bör vara med i styrelsen, att manusförfattaren inte alls behöver presentera sitt arbete innan han får lön, att han själv har en skör situation som frilansande konstnär. Projektledaren har tidigare anlitat människor som bedyrat hans kompetens. Nu menar den konstnärlige ledaren att ett stort antal personer står bakom honom. På Stödgruppens möte den 13 juni tolkas den konstnärlige ledarens fax som om han ej är beredd att godta förslagen.

Den period av smutskastning och anlitan av ombud som påbörjats redan under våren fortsätter. I brevväxlingen tar olika personer parti för olika parter. Projektledaren skriver ytterligare förslag om fortsättning, som sänds till Stiftelsen. Manusförfattaren låter meddela att han tänker gå till kronofogdemyndigheten och kanske i längden till Tingsrätten för att få sina krävda 80.000 kronor. Han meddelar vidare att han, om han inte får medel på grund av att projektet inte har medel eller kommit på obestånd, skulle göra projektledaren personligt ansvarig för detta. I slutet av månaden får den konstnärlige ledaren ett brev från Stödgruppen, där man skriver att hans brev uppfattas som om den konstnärlige ledaren säger nej till Stödgruppens förslag. Därför är han enligt Stödgruppen inte längre med i projektet.

2.4.9 Juli

Under denna månad, industrisemestertider, händer inte särskilt mycket. Kommunstyrelse och kulturnämnd skall inte diskutera ärendet förrän i augusti. Stödgruppens arbetsgrupp informerar Stiftelse och Kultur- och fritidsnämnd om förlikningsmötet och det nya förslag 2 som Stödgruppen framarbetat efter detta.

I pressen, bland annat i *Norrbottnenskuriren*, *Expressen* och *Dagens Nyheter*,³¹ publiceras den 30 och 31 augusti artiklar där det framgår att manusförfattaren känner sig lurad, att han lagt ner ett helt års heltidsarbete på arbetet med att ta fram material till manus och att han tänker gå till Kronofogden för att få 80.000 kronor i stället för de 150.000 kronor som han anser sig från början blivit lovad i honorar. I artikeln i *Dagens Nyheter* framgår, i min uppfattning felaktigt, att projektet ligger på is på grund av att Säfve inte fått sina pengar. Om föreställningen framgår att spelet skulle blivit "Sveriges största utomhusspel och engagera tusentals människor".³²

---

³¹ Sture Bergman, "Säfve blåst på teaterpjäs", *Norrbottnenskuriren* 1996-07-30 (en lång artikel där författaren kommer till tals), Viktoria Gustafsson, "Vad gick fel?", *Expressen* 1996-07-31, Malena Bång, "Fogde jagar kulturgrepp", *Dagens Nyheter* 1996-07-31

³² Viktoria Gustafsson, "Vad gick fel?" *Expressen* 1996-07-31

2.4.10 Augusti

Skriverierna i pressen fortsätter även i denna månad, men nu börjar även insändare dyka upp i den lokala veckotidningen *Mitt i Haninge*. Den 7 augusti meddelar Stiftelsen Kultur- och fritidsnämnden att den avvaktar beslut i nämnden innan man själva beslutar om fortsatt engagemang. Däremot ser Stiftelsen kommunens deltagande som en förutsättning.

Den 15 augusti håller Kultur- och fritidsnämndens arbetsutskott sammanträde, där man samlas kring yttrandet att projektets hela ledning måste bytas ut, att manusförfattarens lön måste utbetalas, att en ny och reviderad projektplan, som måste få acceptans hos kulturföreningar och studieförbund, måste sändas till Kultur- och fritidsnämnden, samt till Stiftelsen. Man samlas också kring detta beslut.³³ Dagen därpå sänder projektledaren ännu en reviderad projektplan till Stiftelse och kulturnämnd, ”Reorganisering av Hanen gal”, samtidigt som Kultur- och fritidsnämnden i kommunen sänder ut sina ståndpunkter via ett pressmeddelande. Som förslag har projektledaren nu tagit med en ny lokal producent och menar att de kan sätta igång arbetet genast.

Diskussionen i media som fortlöper uppfattas av projektledaren som en ”utpressarsituation (brev till representanter för Stödgrupp och Stiftelse) och den 28 augusti håller Stödgruppen möte, där man ställer sig skeptisk till Kultur- och fritidsnämndens villkor för fortsatt stöd till Hanen Gal.

2.4.11 September

Stödgruppen sänder ut ett pressmeddelande, där man försöker att klargöra att inga löner utbetalats sedan i april och att cirka 320.000 kronor förbrukats. Vidare menar man att inget kontrakt upprättats med författaren, att kommunen aldrig betalat ut sina 400.000 kronor. Dessutom har man inte alls avskedat regissören, utan han ogillade Stödgruppens förslag. Stödgruppens funktion som rådgivande och kontaktförmedlande klargörs och man menar slutligen att det kommunala stödet är nödvändigt för projektets överlevnad, men att det vid utbyte av projektledning skulle bli ett helt nytt projekt.

En avslutningsbudget författad av projektledaren når samma dag Stiftelsen och den 10 september beslutar Stiftelsen att avsluta projektet och vill ha en avvecklingsplan.

Under tiden arrangerar videoredaktionen den 10 september en filmvisning där gruppens arbete redovisas.

2.4.12 Oktober

Den första oktober publiceras en insändare med rubriken ”Kulturskandalen i Haninge”.³⁴ I denna uttrycker sig projektledaren i mycket upprörda ordalag över kommunens agerande i

---

³³ AU§56, Dnr 96/KOF007-864f

³⁴ Dahlberg, Leif, ”Kulturskandalen i Haninge”, *Mitt i Haninge* 1996-10-01

frågan Hanen Gal. Svaret dröjer inte, utan redan veckan därpå publiceras ett genmäle från Kultur- och fritidsnämndens ordförande.³⁵ Båda dessa insändare tyder på missuppfattningar, ty nämndens ordförande kallas för ”kompis” till den konstnärlige ledaren, vilket han i intervju med mig förnekat. Insändaren av den åttonde oktober gör gällande att projektledaren är en statsbyråkrat som inte kan samarbeta med kulturarbetare i Haninge. Den 17 oktober nås slutligen en uppgörelse mellan projektledaren och manusförfattaren. Insatt på dennes konto blir 35.000 kronor.

---

³⁵ Carlborg, Berndt, ”Ingen plats för en besser-wisser”, *Mitt i Haninge* 1996-10-08

3 Projektets problem

Häftiga utbrott, osämja och uppsägning från respektive poster inom styrelse/arbetsgrupp grundar sig enligt merparten av intervjuade personer i dålig personkemi och personliga konflikter. Det ingår emellertid inte i min kompetens att hantera sådana frågor som rör psykologi eller beteendevetenskap. Därför har jag vid mina intervjuer klargjort att jag inte velat dra igång processer som jag sedan inte är kapabel att hantera. I stället har jag tittat på utgångspunkter, kommunikation och administration. Kopplade till dessa frågor, om dessa inom sig är disparata, eller icke-fungerande, accentueras personkemifrågan, vilket det i denna genomgång tas hänsyn till

3.1 Projektets utformning

3.1.1 Idémässiga utgångspunkter

Helt klart är att man i sina projektbeskrivningar (hit räknar jag det första idéutkastet samt förstudien med vidhängande projektbeskrivning) utgått från en formulering av kulturprojekt som alla inblandade kunde samlas kring. I efterhand är det uppenbart att man talat om helt olika projekt med helt olika ansats. Å ena sidan finns en tanke om kunskapsskapande projekt, en process i vilken vägen lika mycket är målet som det slutgiltiga målet. Denna arbetsmetod har sin motsvarighet på dramatiska institutet, där man arbetat med bland andra Faust-projektet på detta vis.³⁶ I detta projekt betonade man mötet mellan de olika konstarterna. Å andra sidan finns en tanke om mobilisering kring ett gemensamt tema (det slutgiltiga målet), en form av massrörelse som aktiverar kommuninvånare i alla åldrar. Detta projekt vilar på en i jämförelse tydligare vänsterinriktad ideologisk grund. Båda dessa riktningar samlades dock kring den första projektskissen. I skrivandet av den andra projektbeskrivningen, vilken kom att ligga till grund för Stiftelsen framtidens kulturs beslut, fanns båda riktningarna också representerade, men den sida som företrädde det folkliga engagemanget i massor var inte lika aktiv i själva formuleringen. Den inledande formuleringen för projektbeskrivningen lyder:

Projektet "Hanen gal" är ett kultur- och teaterprojekt på 2 år för Haninge kommun. Där teaterföreställningen är navet kring vilket allt kretsar. Vi vill göra ett konstnärligt ungdomsprojekt, som riktas till alla Haningebor.³⁷

Och även om alla i arbetsgruppen för Hanen Gal (förutom manusförfattaren som befann sig på annan ort) kunde skriva under på detta, hade man alltså två helt olika tolkningar av innehållet i projektet Hanen Gal. För båda sidorna tycks frågan om upplyftandet av Haninge kommun varit lika viktigt, men medan den ena sidan såg delaktiviteter som minst lika viktiga som själva navet, ansåg den andra att teaterföreställningen var den helt överordnade ingrediensen. Självklart är det för alla parter klart att aktiviteterna skall kulminera i en teaterföreställning. Detta

³⁶ Hjulström, L & Zachrisson Ones, G, *Faust-projektet. Utvärdering*, Dramatiska institutet, Stockholm 1994

³⁷ *HANEN GAL - ett förslag till ett teaterkulturellt överlevnadsprojekt. Förstudie senhösten 1995*

framkommer mycket tydligt i intervjuer med de olika parterna. Den ena sidan, vilken utgörs av människor som haft och har en mycket nära anknytning till Dramatiska institutet, talar om kunskapsgenerering och kunskapsskapande i stället för kunskapsöverföring. Deltagare skall ej läras utan tar fram kunskap själv. De två lärarna i videoredaktionen försökte också att arbeta på detta vis. Den andra sidan betonar framför allt mobiliseringen och den kände manusförfattarens medverkan. Stödgrupp, Stiftelse och kommun har också brokiga uppfattningar om vad som var mest centralt i projektet.

3.1.2 Projektets utformning och dess mest centrala delar

Nära sammanlänkad med den ursprungliga idémassiga bakgrunden är i praktiken projektets utformning. Vad som är mest centralt på idéstadiet skall ju också avspeglas i verkligheten. Här urskiljer sig fortfarande de två sidorna, där den ena nu ser alla delprojekt som lika centrala som teaterföreställningen, medan den andra betonar teaterföreställningens tillblivande. Till saken hör nu att endast två delprojekt startade. Den konstnärlige ledaren var under vintern aktiv på annan ort, vilket kan vara en av anledningarna till att övriga delprojekt inte drog igång. Detta kan i sin tur ha lett till att den sida som betonade teatern som det mest centrala blev underordnad den andra strömningen inom projektet. Därmed blev också ett annat problem aktuellt, den lokala förankringen. Visserligen genomförde manusförfattaren flera rekogniseringsresor och den konstnärlige ledaren, som länge varit verksam i kommunen, knöt ständigt nya kontakter. Likaså hade den ursprungliga arbetsgruppen varit i Haninge redan under våren 1994 och haft förberedande möten med kommunrepresentanter. Men ett av skälen till att den konstnärlige ledaren valde att dra sig ut var ändå vad han upplevde som ovilja att förankra projektet mer lokalt. Bland annat anlätade man ju lärare för videoredaktionen som kom utifrån i stället för att rekrytera dem från kommunen via arbetsförmedlingen där. Kommunikationsbrist, som både berodde på det faktiska fysiska avståndet och avstånd mellan ursprungsidéer, måste i praktiken lett till att de olika sidorna gick ifrån varandra. Det borde dock inte ha varit omöjligt att jämka samman gruppen.

Bland de människor som organiserades in i projektets videoredaktion och historiecirkel uppfattade man också pjäsen som ett mål, till vilket alla skulle bidra. Många betonar också uppgiften att lyfta fram Haninges historia och några betonar kunskapssidan.

3.1.3 Kommunens inställning

Kommunen, som i denna undersökning representeras av Kultur- och fritidsnämnden, samt dess förvaltning, gick in i projektet med det förbehållet att det skulle genomföras enligt projektbeskrivningen. Inom kommunen såg man dock mobiliseringen kring den kände manusförfattarens kommande verk som centralt, även om man tyckte att projektet i sin helhet var spännande och kunde vara bra för kommunens självkänsla och utveckling. På något håll betonar man dock att de i projektet aktiva människorna kom utifrån och att detta var en nackdel. Samtidigt hade flera av personerna i arbetsgruppen/styrelsen tidigare på något vis varit verksamma i kommunen. Att kommunens representanter stödjer massmobilisationssidan ter sig inte särskilt underligt. Denna sidas konstnärliga företrädare hade tidigare arbetat med projekt som hade en nära anknytning

till arbetarrörelse och inte oviktigt i sammanhanget är att socialdemokraterna i kommunen är i majoritet, samt att Kultur- och fritidsnämndens ordförande länge varit aktiv inom rörelsen och ABF. Att manusförfattarens medverkan ses som väsentlig berodde också i längden på att det är lättare att få publicitet och mobilisering kring ett känt namn. Man såg också dennes medverkan, samt den konstnärlige ledarens, som en förutsättning för projektets genomförande.

3.1.4 Stiftelsens inställning

Stiftelsen å sin sida såg projektet som i linje med sina riktlinjer. Det rörde sig om ett projekt som kunde lyfta fram orten och bidra till utvecklingen av densamma. Dessutom var projektet nyskapande. Stöd till projektet ville man dock inte ge förrän man var säker på att det var förankrat i kommunen. Medan kommunen såg manusförfattarens och den konstnärlige ledarens engagemang som nödvändigt för projektet, såg man på Stiftelsen projektledaren och i längden Dramatiska institutets medverkan som nödvändig för projektet. Detta verkar utifrån sett lite problematiskt. I projektets slutfas betonade Stiftelsen att projektet inte fick omformas för mycket. Gjorde man detta skulle det bli ett nytt projekt och därmed skulle man behöva inkomma med en ny ansökan (denna upplysning gav man såväl projektledare som Stödgrupp och kultur- och fritidsnämnd). Å andra sidan uppfattades det utifrån som om Stiftelsen mer eller mindre fortsatte att stödja projektledarens arbete, trots att de nya projektplaner denne presenterade var mycket olika den ursprungliga. Att situationen uppfattades på detta vis berodde i stor utsträckning på att det var just projektledaren som stod för den största delen av kommunikationen med denna yttre aktör.

3.2 Projektets administration

3.2.1 Styrelsens sammansättning och stadgar

Då arbetsgruppen för Hanen Gal höll konstituerande möte för den ideella föreningen Hanen Gal, valde man in sig själva i styrelsen. Det har angivits att man gjorde detta för att projektet skulle bli överordnat allt annat. Men detta kommer att visa sig vara problematiskt eftersom detta betyder att de själva får besluta hur mycket de skall få i lön. Detta är en av anledningarna till att den konstnärlige ledaren muntligen säger upp sig. Då Stödgruppen skrev sitt "Rädda Hanen Gal" hade de också med ett förslag på nya stadgar, som även innebar att fler lokala representanter blev invalda.

3.2.2 Ekonomi, löner och utbetalningar

Inom styrelsen för Hanen Gal kom det att uppstå konflikttydningar rörande budgeten. Hos de yttre aktörerna var kommunens inställning tvetydig. En annan oklarhet är det faktum att man i styrelsen, som ju utgjordes av personer som skulle avlönas av projektet, beslutade om sina egna löner.

Den fullständiga ekonomiska redovisningen för Hanen Gal är ännu inte komplett, varför jag i skrivande stund inte kan ge några exakta siffror för hur mycket pengar som spenderades inom ramarna för projektet. Helt klart är dock att arbetsgruppen för Hanen Gal tilldelades 82.000 kronor i planeringsbidrag, vilket i stort gick åt till löneutbetalningar. Senare blev man beviljade 2,5 miljoner kronor från Stiftelsen, varav 1 miljon utbetalades. De 400.000 kronor som man uppfattade vara av kommunen utlovade, kom aldrig projektet tillgodo ty inget formellt kommunstyrelsebeslut om denna utbetalning fattades. Hanen Gal beviljades ett bidrag om 20.000 kronor från Kultur- och utbildningsnämnden i Stockholms län, och då kommunens revisor slutade med bokföringen under våren hade knappt 300.000 kronor förbrukats. Av dessa pengar uppgick videoredaktionens investeringsutgifter och handkassa till en dryg tredjedel av detta belopp.³⁸

Utbetalningarna till manusförfattaren dröjde till i oktober 1996 och då fick han ett mycket mindre belopp än det han uppfattat som slutgiltigt arvode. Det förelåg aldrig något skriftligt kontrakt mellan manusförfattaren och styrelsen för Hanen Gal, vilket i slutändan tog ifrån honom möjligheten att ställa allt för höga krav. Även om detta inte var anledningen till att projektet gick i stöpet, kom det att bli en katalysator för inom styrelsen redan existerande konflikter, som till sin natur inte endast rörde sig om Hanen Gals innehåll och utformning, utan vilka även i mycket stor grad grundade sig på personliga motsättningar. För det första gav det upphov till en negativ stämning utan vilken det troligtvis hade varit enklare att arbeta. För det andra fick projektet ett negativ klang utåt, liksom inåt i de två delprojekten. För det tredje blev den spricka som redan förelåg inom projektet ännu djupare.

De ekonomiska tvistemålen cirkulerade inte endast kring utbetalning av lön till manusförfattaren. Över huvud taget måste manusförfattaren ha sett ett mycket tidigt utkast till budget, vars siffror han tog fasta på. Denna budgets-kiss hängde dock samman med den första idéskissen, där man beräknade en budget på sex miljoner kronor. I den budget som följde med den slutliga bidragsansökningen, uppskattades utgifterna till 5,6 miljoner kronor. I denna uppgick arvodet till 250.000 kronor. Problematiskt blev senare att man vid revideringen av budgeten inte skrev något kontrakt med manusförfattaren.

Kommunikationsproblemet och det faktum att manusförfattaren ej befann sig i Haninge eller Stockholm och därmed kunde medvara på styrelsemötena förklarar ytterligare den oförståelse denne kunde visa inför de ändrade förutsättningarna. Parallellt med denna fråga hade man olika uppfattningar kring investeringsfrågor. Fler än en intervju-person gjorde mig uppmärksam på frågan om inköp av material till videoredaktionen. Detta uppfattades som dyrt och onödigt å

---

³⁸ 98.284 kronor av 291.494,20 använda kronor enligt Lars-Arne Eriksson, *Ekonomisk redovisning projekt Hanen Gal avseende tiden fram t.o.m 1996-04-24*

ena sidan, eftersom manusförfattaren inte ens fick sin utlovade lön. Å andra sidan ansåg man detta material vara nödvändigt för genomförandet av en professionell utbildning. Videoredaktionens lärare skall inte göras ansvariga för detta, utan problemet ligger snarare i styrelse och hos projektledare och producenter. Lärarna arbetade efter de riktlinjer de fått och de riktlinjer de utarbetat själva. I båda dessa betonades att man skulle ge de arbetslösa en professionell utbildning. För detta ansåg man sig behöva kameror.

3.3 Intervjupersoners förklaringar till sammanbrott

Efter att ha intervjuat tretton människor som på något vis haft att göra med projektet Hanen Gal, framstår det tämligen klart för mig att personliga konflikter, dåligt fungerande personkemi och maktkamp varit de viktigaste bidragande orsakerna till att projektet rasade. En strid pågick kring chefskapet, vilket båda de personer som detta berör själva avslöjar i sina respektive förklaringar till projektets avveckling. Redan vid skrivande av bidragsansökan, då titeln projektledare tillföll Dramatiska institutet-representanten, fanns en gnista till missnöje. Två karismatiska män, som båda har stor erfarenhet och kompetens inom sina respektive områden, samlas inte kring detta problem, utan låter det i längden få dramatiska konsekvenser. Maktkampen berör såväl frågan kring titel (projektledare), som projektets realisering och idémässiga grund. Detta berör själva arbetsgruppen/styrelsen.

De yttre aktörerna har också, enligt flera intervjupersoner, varit bidragande till Hanen Gals förfall. Hårdast kritik riktas från den ena sidan mot kommunen, som sägs ha fått en för projektets överlevnad alltför bestämmande roll genom indragandet av de medel, som de aldrig ens betalat ut. Denna sida, vilken i princip representeras av densamma som utgjorde Dramatiska institutet-falangen ovan, menar också att kommunen varit alltför bunden vid kända namn och prestige. På min följdfråga om konflikterna kan ha berott på olika kulturer, med detta avsågs då olika utbildning, arbetslivserfarenhet et cetera, fick jag medhåll, samtidigt som de allra flesta reserverade sig och menade att detta inte borde ha varit avgörande. Sådana konflikter kan vara nyttiga. En kvinnlig röst gjorde gällande att det rörde sig om manlig dominansvilja. Den andra sidan riktade häftig kritik mot såväl producenter som projektledning. Här utmärkte sig även en av kommunens representanter. Inom denna flygel såg man det problematiskt att man kom ”utifrån”, det vill säga från Stockholm. Däremot såg man ingen motsättning i att manusförfattaren var utifrån.

Vid intervjuerna framgick också att man inom projektet haft vaga uppfattningar om vad Stiftelsen och kommunen spelat för roll. Många missuppfattningar kring Stiftelsen framgick. Någon visste inte vad Stiftelsen förfogar över för förmögenhet, någon annan trodde att de spelade en i projektet aktiv roll. En tredje tyckte att Stiftelsen verkade hemlighetsfull. Än en gång måste jag peka på kommunikationen inom arbetsgrupp/styrelse. Trots många möten och ett ivrigt faxande har tydligen inte Stiftelsens roll framgått tydligt. Över huvud taget var det främst projektledaren som hade kontakt med Stiftelsen, vilket ledde till att vissa delar av styrelsen kände sig utfrusna

och manipulerade ovanifrån. Flera intervjupersoner påpekade att kommun och stiftelse kunde "pratade ihop sig" bättre.

3.4 Personer engagerade i delprojekt tycker till

Inom videoredaktionen, som berördes av stridigheterna, och historiecirkeln, som leddes av projektledaren, har man naturligtvis också åsikter om anledningarna till projektets kollaps. Medan de flesta svaren på min fråga "Varför tror du att man så småningom blev tvungen att avveckla Hanen Gal?" kretsar kring konflikter i projektledning, samt mellan denna och kommunen, nämner någon dock att projektet inte var förankrat i hela kommunen och att man inte visste hur kommunen fungerade i verkligheten. Följande två citat kan ge uttryck för majoriteten: "Personliga samarbetssvårigheter i projektet - ledningen - manusförfattare - kommunledningen" respektive "Osämja, kanske bottnade i utsagda målsättningar, förväntningar från olika håll, = inga stålar." (Se vidare i Bilaga 2).

De personer som fick postenkäten fick även frågan "Vad tror du man hade behövt göra för att projektet skulle kunnat fortsätta?". Denna fråga valde jag att ha med för att dels få en tydligare indikator på vad man ansåg vara problemen med projektet, dels för att jag tror att de inblandade utifrån sina respektive perspektiv kan komma med nog så viktiga synpunkter. Svaren på denna fråga var något mer diversifierade än i den ovan nämnda frågan, men de ger en tydlig indikation på att man på denna nivå känt av konflikterna och ringat in problemområdena. Här talar man bland annat om tydliga riktlinjer borde föreläggas och att gruppen borde ha varit stabil. Några svar kretsar kring specifika personer i styrelsen, men många pekar också på kommunens roll. Några svar gör också gällande att man kunde tagit större hänsyn till kommunens resurser i den betydelsen att många kunniga och entusiastiska människor bor där och kunde varit aktiva inom projektet.

4 Slutsatser

I slutsatserna vill jag först och främst peka på att det är anmärkningsvärt att såväl Stiftelse som kommun gav bidrag repektive positiva signaler och klartecken då det inom arbetsgruppen för Hanen Gal redan hade uppstått problem.

Fyra centrala problem har utkristalliserats, som alla på sitt vis bidragit till Hanen Gals förfall. Dessa problem är personkemi, riktlinjer/idémässig utgångspunkt, rollfördelning och administration. Dessa är inbördes beroende av varandra och har alltså tillsammans medverkat till projektets misslyckande. Då det väl har börjat knaka i fogarna, har dessa problem underhållits och förstärkts. Riktlinjer/idémässig utgångspunkt och rollfördelning går att ordna in under en annan rubrik - kommunikation (eller icke-kommunikation). Ty det är på grund av bristande kommunikation som dessa oklarheter har kunnat uppstå över huvud taget. Tack vare detta problem blev dessutom den fjärde faktorn betydelsefull, administrationen. En klar och tydlig administration, med tydliga stadgar och väl utarbetad budget, hade kunnat underlätta arbetet.

4.1 Personkemifrågan

Av förelagda material framgår ganska tydligt att personkemifrågan och personliga inbördes konflikter blivit ett stort problem inom projektet, men konflikterna inom Hanen Gal går inte enkelt att härleda till en ren ”konstnär-administratör-konflikt”. Ganska hårddraget skulle man ändå kunna säga att konflikterna, i kombination med den klyfta som uppstod inom arbetsgrupp och styrelse, var den bidragande orsaken till projektets förfall. Men behöver frågor av personlig karaktär, eller frågor som berör olika kultur eller bakgrund, verkligen bli stjälpande för ett helt projekt? Kan det inte vara så att kulturkrockar, då man väl kommit över hindret och utrett anledningen till krocken och därefter mötts, är närande och nyttiga ingredienser i ett projekt? I Hanen Gal-projektet kom man aldrig omkring dessa oklarheter. Å andra sidan riskerar man i varje form av större projekt där flera parter är inblandade att stöta på denna form av problem. Personkemiproblem i kombination med maktkamp kring formella titlar och praktiskt och idémässigt innehåll i projektet, var en för detta projekt mycket ofördelaktig kombination.

Det finns ingen patentlösning mot person- eller personkemikonflikter. Däremot kan man gardera sig mot deras följder genom att vara mer formell i skrivande av stadgar och riktlinjer, mer noggrann vid budgetering och öppnare i diskussionen kring rollfördelning. Finns tydliga riktlinjer och stadgar vet alla åtminstone sin roll och kan agera utifrån denna. Utmärkande för projektets inre aktörer, liksom för de yttre, var att de var enormt engagerade och verkligen ville göra något bra. Hade man haft ordentliga dokument att falla tillbaka på, kunde man kanske ha klarat sig ur problemen. Den maktkamp som uppstod som ett resultat av att titeln projektledare började användas, kunde också ha mildrats.

4.2 Kommunikation

4.2.1 Riktlinjer och idémässig utgångspunkt

Redan från början talade de olika parterna inom projektet Hanen Gal om olika projekt. I praktiken var det två helt väsensskilda projekt som skulle genomföras under titeln Hanen Gal. Det ena projektet var, hårddraget, en kunskapsprocess, det andra en massmobilisation. De inre aktörerna skrev dock under samma projektansökan. En öppen och fortlöpande dialog kring begrepp, innehåll och målsättningar hade varit nyttig, men förhindrades i praktiken av personkonflikten. Med tanke på detta är det inte konstigt att Stiftelse och kommun också såg två olika verksamheter framför sig. Konnotationerna var av olika slag. Eftersom de yttre aktörerna i praktiken kom att bli betydelsefulla för detta projekt, hade det varit att rekommendera att de två parterna talade mer med varandra, att de förde en bättre dialog. Detta föreslår jag trots att Stiftelsen inte vill agera mecenat, utan vill underlätta arbetet för nydanande och gränsöverskridande projekt i linje med sina riktlinjer för bidragsgivning.

4.2.2 Rollfördelning

Rollfördelningen inom arbetsgruppen för Hanen Gal var vid skrivande av ansökan tydlig. Man hade en projektledare, en konstnärlig ledare, två producenter och en manusförfattare. Mellan producenterna var arbetsuppgifterna fördelade. Att den tidigare samordnaren och administratören fick titeln projektledare blev ett problem. Den konstnärlige ledaren menar i efterhand att den titeln var självpåtagen och dennes roll som naturligt lokalt ankare och ledare i kommunen blev ifrågasatt. Den som upplevde sig som ursprunglig initiativtagare blev ur sin egen synvinkel förbigången, medan det för projektledaren själv tedde sig som alldeles naturligt att fylla i sitt namn i den ruta på ansökningsformulär där "kontaktperson/projektledare" skall anges. Frågor som kom att accentueras var vem som verkligen stod för vad och producenterna blev indragna i ett maktspel.

Missnöjet med rollfördelningen är en direkt följd av att man inom projektet har stått på olika idémässiga grunder och att man inte tillräckligt noggrant diskuterat vad varje person förväntade sig ur sin egen personliga synvinkel, samt för gruppen i stort. Detta kan återigen förklaras av avstånd och kommunikationsbrist.

De yttre aktörernas roller var mindre tydliga för de inre aktörerna. Genom att olika personer i den inre gruppen stod för den mesta kontakten med kommun, Stiftelse respektive Stödgrupp, vidgades också klyftan inom gruppen. Att två personer ur styrelsen för Hanen Gal blev invalda i Stödgruppens styrelse underlättade inte byggandet av broar inom gruppen. Att kommun och stiftelse framför sig såg kvalitetsgaranter i två helt olika personer, bidrog inte heller till en enklare arbetssituation.

4.3 Administration

Projektets producenter och administrativa ledare var ambitiösa och försåg sig med förutsättningar för en en smidig administration. Detta bevisades genom uppdelningen av arbetsuppgifter mellan de båda producenterna. Min övertygelse är också att ett projekt av denna storlek och dignitet kräver mer än en administratör. Men i och med att en konflikt förelåg mellan de två ledarna, blev de båda producenterna dragna åt två håll, även om de inte lät sig manipuleras eller på ett tidigt stadium anta sida. Eventuellt förhåller det sig dock så att stadgar och ekonomihandling trots allt blev lidande av den extrema situationen. Anmärkningsvärt är att ingen yttre aktör verkade reflektera över detta förrän senare. De yttre aktörerna kanske kunde ha gett riktlinjer inför stadgeskrivande och varnat för fallgropar.

4.4 Avslutning

Avslutningsvis skulle jag vilja påpeka att projektets idé, så som den presenteras i förstudien till Hanen Gal och den vidhängande projektbeskrivningen, borde gå att ta tillvara på. Dess utgångspunkter faller väl samman med vad Världskommissionen för kultur och utveckling förespråkar i sin rapport *Vår skapande mångfald*. Efter en redogörelse för hur man enligt de stora utvecklingsmodellerna ser på kultur, antingen utan något eget värde alls eller som ett för ekonomisk utveckling bidragande eller hämmande instrument, fastslår kommissionen:

Det är därför viktigt både att erkänna att kulturen har en betydelsefull instrumentell roll i utvecklingsprocessen, och samtidigt se att inte det är hela sanningen. Kulturen har också ett egenvärde genom att den ger mening åt vår tillvaro.³⁹

Kulturen måste spela en roll för uppnåendet av utvecklingsmål, vilka bland annat innefattar ökad jämlikhet, skydd av miljö och ekonomisk tillväxt, inte endast som ett medel utan som en grundval. Kulturen har en skapande, grundläggande och utvecklande roll. Inom kommunen verkade man dock uppfatta kulturen inom ramarna för projektet Hanen Gal som ett instrument. Kanske talade man inte heller om kulturen på detta vis på den bibliotikarieträff som kom att bli startskottet för Hanen Gal. De riktlinjer för bidragsgivning från Stiftelsen framtidens kultur som vid Hanen Gals ansökan om projektbidrag var gällande, innehöll också en instrumentell tolkning av kulturen. I de nuvarande riktlinjerna har denna nyanserats.

---

³⁹ Världskommissionen för kultur och utveckling, *Vår skapande mångfald*, 1995, 2:a reviderade upplagan 1996

Källor

Tryckta källor

Hjulström, Lennart & Zachrisson Ones, Gudrun, *Faust-projektet. Utvärdering*, Dramatiska institutet, Stockholm 1994

Kommunledningskontoret, Samhällsbyggnad S 96:7, *Statistik - GFP 1996 med kommundelsstatistik och befolkningsprognos*, Haninge kommun 1996

Lindeborg, Lisbet, *Kultur som lokaliseringsfaktor* (Ds: 1991:22), Stockholm 1991

Proposition 1993/94: 177, *Utbildning och forskning. Kvalitet och konkurrenskraft*

Riksdagsskrivelse 1993/94:399

Stiftelsen framtidens kultur, *Årsredovisning 94/95*, Uppsala 1996

Stadgar för Stiftelsen framtidens kultur. Bilaga till regeringsbeslut 23 juni 1994 nr 65

Utbildningsutskottets betänkande, 1993/94: UbU12, *Utbildning och forskning*

Världskommissionen för kultur och utveckling, *Vår skapande mångfald*, rapport, 2:a reviderade upplagan, Stockholm 1996 (först publicerad 1995)

Tidningsartiklar

Anmärkning: ett mycket större antal artiklar publicerades än de som redovisas nedan. Artiklarna nedan har jag dock hänvisat till i texten.

Bergman, Sture, Säfve blåst på teaterpjäs, *Norrbottenskuriren*, 1996-07-30

Bång, Malena, "Fogde jagar kulturgrupp", *Dagens Nyheter* 1996-07-31

Bång, Malena, "Säfve har inget kontrakt", *Dagens Nyheter* 1996-08-01

Carlborg, Bernt, "Ingen plats för en 'besser-wisser'". *Mitt i Haninge* 1996-10-08

Dahlberg, Leif, "Kulturskandalen i Haninge", *Mitt i Haninge* 1996-10-01

"Dahlberg ska bort", *Mitt i Haninge* 1996-08-20

Birgersson, Anders, "Hanen gal har kostat 300 000 kronor", *Mitt i Haninge* 1995-08-08

"Torbjörn Säfve ljuger", *Aftonbladet*, 1996-08-10

Gustafsson, Viktoria, "Vad gick fel?", *Expressen* 1996-07-31

Michanek, Bengt, "ett ögonblick... Torbjörn Säfve, varför går du till kronofogden för att få ut ett honorar på 80.000 kronor?", *Aftonbladet*, 1996-07-31

Sten, Aase, "Sista chansen för Hanen gal", *Mitt i Haninge* 1996-06-16

Otryckta källor

Bergner, Åsa, *...in media res... en medieresa som via en kompetensutvecklande process visar mitt medie-estet-pedagogiska förhållningssätt*, MEP 95/96, Dramatiska institutet, Stockholm 1996

Haninge

Kronofogdemyndigheten

- Målnummer 01-6197-96

Haninge

Stödgruppen för Hanen Gal

- Mötesprotokoll

Haninge

- Haninge kommun
- Diarienummer 95/KK257:1-864
- Diarienummer 95/KK257-864 (KS304, bilaga 325.95)
- Diarienummer 96/KOF007-864
- Diarienummer 96/KOF007-864 (AU α 56)
- Ekonomisk redovisning projekt Hanen Gal avseende tiden fram t.o.m 1996-04-24

Stockholm

Leif Dahlberg

Dramatiska institutet

- Arbetsgruppen för Hanen Gals material
- Ekonomiska beräkningar
- Ekonomisk redovisning
- Korrespondens
- Planering

Uppsala

Stiftelsen framtidens kultur

- Skrivelser diarienummer 95/01457
- Skrivelser diarienummer 95/02791

Muntliga uppgifter

- Bandupptagningar av intervjuer i författarens ägo, se Intervjuförteckning

Skriftliga uppgifter

I författarens ägo

- Postenkät, se Bilaga 2

Intervjuförteckning

1. Anderson, Jonas, verkställande direktör för Stiftelsen framtidens kultur, 1997-02-05, Arlanda-Uppsala
2. Bergner, Åsa, mediepedagog och lärare i Videoredaktionen, 1997-03-08, Stockholm
3. Carlborg, Berndt, ordförande för Kultur- och fritidsnämnden i Haninge kommun, 1997-02-07, Haninge
4. Dahlberg, Leif, adjunkt, kulturhistoria, samhällsanalys, Dramatiska institutet och projektledare för Hanen Gal, 1997-02-05, Stockholm
5. Eneroth, Börje, klubbordförande, aktiv i den lokala LO-sektionen i Haninge-Tyresö, medlem i Stödgruppen och förlikningsman i Hanen Gals slutskede, 1997-02-07, Haninge
6. Hammar, Anders, filmare och gästlärare vid Dramatiska institutet, lärare i Videoredaktionen, 1997-03-07, Stockholm
7. Johansson, Siv, Kultur- och fritidschef i Haninge kommun, 1997-02-07, Haninge
8. Larsson, Mia, frilansproducent och företagare, producent för Hanen Gal, 1997-02-06, Stockholm
9. Ljungqvist, Anna, kulturvetare, frilansproducent och företagare, producent för Hanen Gal, 1997-02-07
10. Skjefstad, Björn, regissör, konstnärlig ledare för Hanen Gal, 1997-02-06, Haninge
11. Säfve, Torbjörn, författare, manusförfattare inom Hanen Gal, intervjuad per telefon 1997-02-13
12. Wallin, Anitha, personalkonsulent inom socialförvaltningen i Haninge kommun, aktiv inom Stödgruppen för Hanen Gal, 1997-02-07, Haninge
13. Zachrisson-Ones, Gudrun, arbetar med konstnärligt utvecklingsarbete och som producent vid Dramatiska institutet, formulerade en första idéskiss för Hanen Gal, 1997-02-05, Stockholm

Bilaga 1

Intervjumall

BAKGRUND RÖRANDE INTERVJUPERSON/INFORMANT

- Ålder
- Kön
- Utbildning
- Arbetslivserfarenhet
- Yrke/befattning

Hanen Gal

- Vilken period var man engagerad i Hanen Gal
- Hade man arbetat med liknande projekt tidigare

Del I bakgrund

Historik och utveckling Hanen Gal

- Anledning till engagemang
- Projektets utformning; Vilka motiv
- Projektets viktigaste ingredienser; Vad såg man som mest centralt
- Ungdomsinriktning, arbetslöshetsinriktning, invandrarinriktning; Fanns det med från början; Vad kom först och vad var viktigast
- Lokal utveckling; Tänkte man på detta, hur motiveras det

Utformning och administration

- Styrelsens/arbetsgruppens sammansättning; Olika bakgrund av betydelse?
- Stadgar; Var de tydliga
- Ekonomi; Var den tydlig
- Åtaganden; Hade styrelse/arbetsgrupp åtaganden gentemot yttre aktörer och vice versa
- Hade man någon skyldighet gentemot kommunen och vice versa

- Hade man någon skyldighet gentemot Stiftelsen framtidens kultur och vice versa
- Den lokala förankringen; Fanns den med från början, varför eller varför inte

Del II avveckling

- Vad ser man som den främsta anledningen till att man så småningom blev tvungen att avsluta projektet Hanen Gal
- Vilken var din roll
- Vilken var styrelsens roll
- Vilken var Stiftelsens roll
- Vilken var kommunens roll
- Vilken var Stödgruppens roll

Bilaga 2

Postenkät

Observera: Anledningarna till att jag väljer att redovisa intervjuvaren, precis som de var skrivna, är flera. Först och främst tror jag att vi kan lära oss mycket genom att läsa igenom dem. Personerna som svarat på dessa frågor har varit engagerade i de två projekt som faktiskt drog igång under Operation dammsugning, Videoredaktionen och Historiecirkeln. Genom att uppmärksamma deras erfarenheter och åsikter, kan vi lära oss hur man egentligen uppfattade Hanen Gal-projektet som Haningebo och aktiv. Vi kan läsa vilka man uppfattade var projektets mål, vad som var viktigast ur den egna personliga synvinkeln och vad man i de olika grupperna uppfattade var problemen med projektet. Sist men inte minst, kan vi genom att studera denna intervjuredovisning få reda på hur man tyckte att avvecklingen av projektet avlöpte, samt se vad de inblandade tycker att man kunde eller borde ha gjort för att få Hanen Gal-projektet att fungera.

Mina tolkningar av intervjuvaren ligger redan inbäddade i rapporten, men jag anser att det är av stort värde att uppdragsgivare, den före detta arbetsgruppen och eventuellt intresserad allmänhet ges möjlighet att ta del av ett så obearbetat material som möjligt. På detta vis kan alla bilda sig en egen uppfattning.

Jag vill uppmärksamma läsarna på att materialet (intervjuvaren) endast bearbetats på två sätt. Det första innebär att alla uppgifter som kan röja intervjupersonernas identitet tagits bort (anspeglingar på arbetsplatser m.m.). Det andra innebär att svaren redovisas utan inbördes kronologi. Det vill säga att för varje fråga redovisas intervjupersonernas respektive svar i slumpmässig ordning. De personer som trots allt namnges i redovisningen, är personer som haft en yrkesmässig bindning till projektet Hanen Gal.

Slutligen vill jag ta tillfället i akt att tacka för den breda uppslutningen och de förhållandevis många inkomna svaren. Av totalt 20 utskickade enkäter återkom 14, det vill säga ett bortfall på trettio procent.

Vid de frågor där svarsalternativ fanns angivna på blanketten redovisas det totala antalet svar direkt bredvid svarsalternativet. Eftersom de två undersökta grupperna var inbördes mycket olika både till sin sammansättning, medelålder, karaktär och aktivitet, redovisas inom parentes antal svar inom videoredaktionen. Vid de öppna frågorna redovisas varje intervjupersons svar individuellt inom citationstecken ("...").

Redovisning av intervjusvar

I Statistiska uppgifter:

Vilken är din ålder?

Sammanräknad medelålder 40,1 år
Medelåldern för Videoredaktionen 29 år
Medelåldern för Historiecirkeln 55,6 år

Kön?

Kvinna: 6 (3)   **Man:** 6 (4)
(Ej svar: 2)

Är du

☐ yrkesarbetande	5 (0)
☐ Arbetssökande	6 (6)
☐ Studerande	2 (1)
☐ Pensionerad	2 (0)
☐ Annat	0 (0)

Var du

☐ Yrkesarbetande	5 (0)
☐ Arbetssökande	7 (7)
☐ Studerande	1 (0)
☐ Pensionerad	2 (0)
☐ Annat	0 (0)

då du engagerade dig i Hanen Gal?

II Bakgrund:

1 När fick du först höra talas om Hanen Gal?

☐ Mer än två år sedan	6 (0)
☐ Mindre än två år sedan	2 (1)
☐ Mindre än ett år sedan	6 (5)
☐ Minns ej	0 (0)

2 Genom vem/vad fick du information om Hanen Gal?

☐ Vänner /bekanta	2 (1)
☐ Informationsmöte	3 (0)
☐ Anslag i kommunen	0 (0)
☐ Press/media	3 (0)
☐ Arbetsförmedlingen	5 (5)
☐ Studieförbund	1 (0)
☐ Föreningsliv	0 (0)
☐ Fackförbund	1 (0)
☐ Annat	4 (2)

3 Varför valde du att delta i Hanen Gal?

☐ Intresse för det lokala	4 (1)
☐ Kultur-/historieintresserad	7 (1)
☐ Intressant projekt	7 (5)
☐ Tillsammans med vänner	1 (1)
☐ Arbetsmarknadsaspekt	1 (1)
☐ Mångkultur / integration	0 (0)
☐ Annat	3 (3)

4 När började du engagera dig i Hanen Gal?

☐ Mer än två år sedan	2 (0)
☐ Mindre än två år sedan	5 (2)
☐ Mindre än ett år sedan	7 (5)
☐ Minns ej	0 (0)

5 I vilken del av / form av Hanen Gal deltog du?

☐ Videogrupp	7 (7)
☐ Historiecirkel	7 (0)
☐ Redaktion	0 (0)
☐ Annat	2 (0)

6 Vilka uppfattade du var Hanen Gals mål?

- ”Ett stort jobb för att samla hela kommunens kulturarbetare”
- ”Att på något vis skildra Haninges historia i en stor teaterföreställning. Fast jag upplevde inte så mycket av just Hanen Gal utan koncentrerade mig på att lära mig så mycket om filmning som möjligt eftersom allting förutom vårans grupp verkade så rörigt.”
- ”Göra en stor teateruppsättning baserad på inhämtat material från redaktionerna.”
- ”Att upprätta en omfattande utomhusteater för att ”upplysa” kommunens invånare om bygdens historia.”
- ”Vår material skulle vara underlag för en pjäs om Haninge historia.”
- ”Att lära sig och förstå ljud och bild, samt samla videoteknisk information om Eskilsparken.”
- ”Från början var det att hjälpa till att samla information till det stora kulturprojektet men när det gick i stöpet så blev vi en självgående videoredaktion.”
- ”Att dokumentera Haninge historiskt och kulturellt. Att få människor som bott och bor i Haninge att berätta sina historier och intryck.”
- ”Att nå ut till Haninges befolkning.”
- ”Att inför kommunens 25-års jubileum göra en kulturinsats om och för Haninge.”

- ”Det var kanske inte men blev en födkrok för några få istället för att som svar i punkt 7 se nedan!”
- ”Bidra med material till manusförfattare och ev. måhända fristående alster. Hanen Gals mål var finalpjäsen sen slut!!!”
- ”Att engagera så många Haningebor som möjligt i skapande verksamhet runt kommunens historia, något som sedan också skulle utmynna i en gigantisk teaterhappening.”

7 Vad upplevde du som mest centralt i kultursatsningen Hanen Gal?

- ”Manifestationen som skulle äga rum i Eskilsparken. Ett ”jättejippo” som byggde på en pjäs snarare än det personliga kulturella dokumentationerna.”
- ”Att så många deltog med glädje.”
- ”Ett kulturevenemang i eskilsparken den s.k. ”gropen”.”
- ”Att föra samman de olika kommundelarna.”
- ”Ambitionen om lokala resurser om det lokala då nu och i framtiden.”
- ”Att engagera Haningebor i alla åldrar inom olika kulturella aktiviteter - med föreställningen som ett spektakulärt dragplåster.”
- ”Att historia, nutid och framtid skulle projiceras inför hela Haninge.”
- ”Manuset till pjäser.”
- ”Mitt eget arbete i videoredaktionen. Att slutmålet var en stor teaterföreställning.”
- ”Att försöka genomföra ett mastodont teaterprojekt med tyngdpunkten på kommunens historia.”
- ”Bråk hos ledningen.”
- ”Själva videoprojektet.”
- ”Det vet det 17?”

III Aktiviteter:

8 Vet du vem/vilka som ingick i projektledningen?

☐ Ja	9 (6)
☐ Nej	1 (0)
☐ Tveksam	4 (1)

9 Hade du/din grupp kontakt med projektledningen?

☐ Ja, ofta	3 (1)
☐ Ja, sällan	8 (5)
☐ Nej, aldrig	1 (0)
☐ Vet inte	2 (1)

10 Kände du att du var del av ett större sammanhang?

☐ Ja	9 (4)
☐ Nej	2 (1)
☐ Tveksam	3 (2)

11 Upplevde du att Hanen Gal var väl förankrat i din kommun?

☐ Ja	6 (3)
☐ Nej	6 (3)
☐ Vet ej	2 (1)

12 Kände du att projektet levde upp till sina mål?

☐ Ja	1 (1)
☐ Nej	9 (6)
☐ Tveksam	4 (0)

13a Vad betydde Hanen Gal för dig personligen?

- ”Att jag fick till att utvecklas och lära mig att hantera video och videoredigering samt berättarteknik etc.”
- ”Jag har fått större inblick i hur det kan vara att jobba med film och TV.”
- ”Helt nytt sätt att arbeta, nya möjligheter, professionella lärare, kanske till och med framtid i branschen.”
- ”Mycket, det var en väldigt bra projekt.”
- ”Det hjälpte mig att fördjupa mig i ett område som jag alltid varit intresserad av.”
- ”Personlig utveckling, nya kontakter med personer med gemensamma intressen. Kreativa och samarbetsmässiga kunskaper.”
- ”Att lära mig mer om Haninges historia.”
- ”Att få delta i historiecirkeln.”
- ”Fik rolig Historik om kommunen ock utvecklingen her på orten.”
- ”Jag var tveksam från början och eftersom ”ledn” inte var enig ens från början var det solklart att det inte skulle så bra.”
- ”Kontakt med en del nya personer inom historieforskning i Haninge.”
- ”Många nya kontakter (personer) som jag har stor glädje av fortfarande.
- ”Jag hade en del material om Tungelsta som jag kunde skriva om.”
- ”Mina lärare i videoredaktionen; Anders och Åsa lärde mig mycket om filming och dokumentation men just HANEN GAL som sådant, ingenting.

13b Vad betydde Hanen Gal för den grupp du arbetade med?

- ”Olika för alla, tror jag. Några drog nytta av den kunskap som fanns för andra ändamål än Hanen Gal.”
- ”Att gruppen blev till. Medlemmarna var aktiva på sin kant redan innan projektet. ”Hanen Gal” försökte samla vårt kunnande.”
- ”Ska bli intressant att se vad som kommer ur historiecirkeln. Intressanta träffar har det varit.”
- ”Jag var ensam.”
- ”Mycket strul och irritation. Det vi lärde oss och vårans grupp var jättebra men de bråkande gubbarna i toppen gjorde bara att man kände sig olustig.”

- ”Att de fick lära sig ett intressant medium samt hur det kan gå när projektledningen inte kommer överens.”
- ”Hanan Gal lärde de flesta hur man samarbetar. (Hur personer med olika bakgrund samarbetar).”
- ”Samarbete, solidaritet, kanske gemensam framtid.”
- ”Mycket, eftersom jag fick ett stort personligt ansvar.”
- ”Mycket! Alla var entusiastiska. Människor med olika sociala och kreativa kunskaper lärde sig av varandra. Stimulerande.”
- ”Att få visa upp sina kunskaper om Haninges historia.”
- ”Att i skriftlig form få dokumentera Haninges mentalitets historia”
- ”Att vi lärde känna varandra ock att man tillförde gruppen en bit historia omend inte så gammal, endock Historia.”

13c Vad betydde Hanan Gal för Haninge kommun i stort?

- ”Meningen var ju att det skulle betytt mer än det gjorde.”
- ”Inte ett dugg.”
- ”Minskat förtroende för beslutfattare i kulturella befattningar inom kommunen, när det gäller att förvalta ekonomiska resurser. En stimulerande upplevelse för de personer som såg videoredaktionens visning på Folkets Hus i september.”
- ”Mycket tror jag, att få profilera sig lite. Att få oss Haninge-bor att känna en vi-känsla.”
- ”Vet ej.”
- ”En dokumentation för framtiden ock et roligt spex om den hade forsat.”
- ”Den kom inte att betyda något eftersom inget åstadkoms! -så vitt jag vet.”
- ”Ännu ett misslyckat fiasko. För stort, för toppstyrt, storordist och så blev det ännu en merit i paritet med skid-SM, Baltic Festival, Brandbergen osv.”
- ”När Torbjörn S. och Leif m.fl. debatterade som värst i pressen (där tyckte jag att T.S gick över gränsen för det anständiga, även om jag tycker Leif också hade hanterat vissa frågor på ett egendomligt sätt (han ville byta ut Björn och Torbjörn mot andra o.s.v.) så kändes det att folk i landet säkert tänkte: ”Haninge kommun nu igen! Ännu ett misslyckande.”, och ändå var ju Haninge knappt inblandat - utan striden fördes mellan utomstående parter. Ingen i projektledningen mer än Björn hade någon anknytning till Haninge (ja, TS hade ju tidigare skrivit pjäsen för ROJ). - Leifs mentalitetshistoriska forskning (historiecirkeln) kommer säkert att bli ett viktigt bidrag till kommunens historieskrivning.”

- ”Ett kulturellt genombrott.”
- ”Ingen aning. Ännu en pengaförlust.”
- ”Det skulle betytt mycket för lokalbefolkningen.”
- ”Ingenting, eftersom projektet avvecklades.”
- ”Stort projekt, mycket pengar, reklam för kommunen, beröm, historia.”

IV Avveckling:

14 Vilken del/aspekt av Hanen gal var mest positiv?

☐ Min personliga utveckling	7 (7)
☐ Gruppens arbete	8 (4)
☐ Målsättningen	5 (2)
☐ Arbetssättet	2 (1)
☐ Kontakter med projektledning	1 (1)
☐ Kontakter med kommun	0 (0)
☐ Kontakter med Stiftelsen framtidens kultur	3 (3)
☐ Kulturen i kommunen	4 (2)
☐ Arbetsmarknadsanknytning	0 (0)
☐ Mångkulturen/integrationen	2 (1)
☐ Förankring i Haninge	5 (3)
☐ Projektledningens arbete	0 (0)
☐ Kommunens insats	0 (0)
☐ Ekonomiska frågor	0 (0)
☐ Annat	0 (1)

15 Vilken del/aspekt av Hanen gal var mest negativ?

☐ Min personliga utveckling	0 (0)
☐ Gruppens arbete	0 (0)

☐ Målsättningen	0 (0)
☐ Arbetssättet	1 (1)
☐ Kontakter med projektledning	1 (1)
☐ Kontakter med kommun	5 (4)
☐ Kontakter med Stiftelsen framtidens kultur	0 (0)
☐ Kulturen i kommunen	0 (0)
☐ Arbetsmarknadsanknytning	0 (0)
☐ Mångkulturen/integrationen	0 (0)
☐ Förankring i Haninge	2 (0)
☐ Projektledningens arbete	5 (2)
☐ Kommunens insats	3 (2)
☐ Ekonomiska frågor	3 (2)
☐ Annat	3 (2)

16 Hur tycker du att avvecklingen fungerade?

☐ Mycket bra	0 (0)
☐ Bra	1 (0)
☐ Varken bra eller dåligt	8 (5)
☐ Dåligt	1 (1)
☐ Mycket dåligt	4 (1)

17 Varför tror du att man så småningom blev tvungen att avveckla Hanen Gal?

- ”Oklara direktiv från kommunens sida gjorde att projektgruppen mera diskuterade om vad som skulle göras än hur det skulle göras. Starka viljor drog åt olika håll.”
- ”Konflikter, konflikter och åter konflikter.”
- ”Personliga samarbetssvårigheter i projektet - ledningen - manusförfattare - kommunledningen.”
- ”På grund av intriger på högre nivå & smutskastning av olika parter.”

- ”Ledningen kom inte överens.”
- ”Personliga bråk om makt och pengar!”
- ”På grund av kommunikationssvårigheter i ledningen.”
- ”På grund av inre stridigheter inom projektledningen.”
- ”Som vanligt ett helt ogenomtänkt projekt där bara de högst upp bestämmer.”
- ”Fanns ingen egentlig sammanfattande kraft.”
- ”Från början saknades riktig styrning av projektet. Projektledningen skulle styra sig själv. Stödgruppen [...] hade ju bara en stödjande, ej styrande funktion. [...] trodde nog alla att de 5 i projektledningen var ett väl sammansvetsat gäng - det visade sig inte alls vara fallet när de skulle prioritera bland de miljoner som tillföll ”Hanen gal”, som inte blev så många som man räknat med. Anna och Mia var sansade och ingav förtroende.
- ”Osämja, kanske bottnade i outsagda målsättningar, förväntningar från olika håll, = inga stålar.”
- ”Projektet var inte alls förankrat i hela kommunen. Iden stannade hos projektledarna som inte är/var insatta i hur Haninge kommun fungerar.”
- ”At man tog för givet at alla var entusiastiska ock ville joba idielt.”

18 Vad tror du man hade behövt göra för att projektet skulle kunnat fortsätta?

- ”Stabil grupp: författare, regissör, producent.”
- ”[...]Stödgruppen gjorde ju en del för att få det hela att fungera - men då vissa i projektledningen inte kunde tala med varandra och inte gick att samla runt något förslag till fortsättning - och Kultur- och fritidsnämndens ordförande (jag undrar om övriga ledamöter ens var intresserade) inte ville släppa Torbjörns medverkan till förmån för ngn ny författare så var det till slut ingenting att göra. Projektet havererade inte - det var människorna som gjorde det. Torbjörn är ju en karismatisk person, liksom Björn. Torbjörn hade ju fått lärare att engagera sig med sina elever och jag hade personligen också svårt att se hur det skulle gå att rekonstruera det hela utan Torbjörn och Björn - ändå stödde jag Stödgruppens förslag till ”ombildning” för att åtminstone göra ett sista försök. Min dröm var att de vuxna ”småbarnen” Leif, Björn och Torbjörn skulle ha kunnat arbeta vidare tillsammans.”
- ”Klara spelregler och kostnader, tidsplan, uppföljning. Bättre förankring hos lokala kulturföreningar. Varför dyra proffs när det redan finns lokala och kunniga proffs med mångårig erfarenhet?”
- ”Mycket längre tid för förarbete med att sprida idéerna så att de fick ”sjunka in”. Haninge är inte en homogen kommun.”

- ”Kalla in entusiaster inom det kulturella livet her i kommunen ock gåt igenom det ekonomiska med förklaringar om vad som man kunde avsät pengarna till.”
- ”Starkare ledning av arbetet från kommunen och projektledning. Bättre direktiv från kommunen.”
- ”Kolla upp vad varje man stod för. Nu verkar det som om ingen visste vad den andre sa eller gjorde.”
- ”Öppnat en dialog där alla kunde komma till tals. Sammanfört manusförfattare, regissör, projektledare med övriga inblandade till en diskussion. (ärlighet)”
- ”Ta reda på var felet låg och göra de nödvändiga åtgärder som var nödvändiga.”
- ”Sparkat en av ledarna (inga namn).”
- ”Förbereda projektet bättre, välja rätta personer att samarbeta med, byta ut vissa av dem.”
- ”Tillsätta en respekterad projektledare som vet hur man leder ett projekt. Bättre koll på ekonomin.”
- ”Bytt ut Torbjörn Säfve och Björn Skjefstad till ett par mer samarbetsvilliga personer.”

19 Vad är din behållning av Hanen Gal idag?

- ”Större kunskap i filmbranschen och hur fungerar det i kommunen.”
- ”Jag har fått större insikt inom film och TV:s berättarteknik. Jag och några till från videoredaktionen har fortsatt att hålla på med video.”
- ”Erfarenhet: undersöka kvalitén på bestämmarna(?)”
- ”Jag har gått vidare med videofilmning i första hand på det dokumentära planet samt har i detta framtida inkomstmöjligheter.”
- ”All min filmkunskap och en rolig, intressant tid. Men återigen det är av videoredaktionen och inte det stora projektet ”Hanen gal”.”
- ”Nya bekanskap från studiecirkeln och videogänget.”
- ”Ingen alls eftersom ingenting kom ut av det hela. Jo kanske förresten: erfarenheten att inte göra om deras misstag.”
- ”Lärde känna flera stycken nya människor fik en del historik om kommunen utveckling av samhället. Byggnasjon Telefoni Komnikasjoner.”
- ”Minnet av samvaron och diskussionerna i historiecirkeln.”
- ”Jag har lärt mig mer om Haninges historia och jag vet var jag ska söka mer kunskap.”

- ”Nya kontakter och möjligheter att fortsätta dokumentera Haninge med ”rörliga bilder”.”
- ”Det är dom fördjupningar inom videoredigering & ljussättning som hjälpt mig att få tillfälligt jobb på [...]”
- ”Mycket lärorikt, samt innehållsrik projekt.

IV Plats för dina övriga kommentarer:

- ”Hanen gal projektet var ett typiskt exempel på en satsning som i grunden hade alla möjligheter att utvecklas till något positivt för kommunen och dess befolkning. Personer med starka ambitioner som med sina kunskaper vill bidra på ett effektivt sätt. Haninges kommun är en mycket ”aktiv” kommun med många kulturella och ideella föreningar, där alla vill ha sin del av kakan. Tyvärr så styrdes projektet av personer där prestige, ideologi och intighet blev viktigare än att leda projektet i hamn.”
- ”SIC TRANSIT GLORIA MUNDI. SAT SAPIENTI”
- ”Jag är besviken över att ett kulturprojekt av denna storlek gick i stöpet pga interna stridigheter som skapade en förändrande kedjereaktion. Den enda grupp som fungerade var videoredaktionen och av en enda anledning och det var att vi inte gav upp och hade ett bra samarbete. Enligt min mening hade projektledningen mycket att lära av oss men det borde ju vara tvärtom.”
- ”Hanen Gal projektet hade blivit ett jättebra kulturprojekt om det inte hade varit dessa två herrar i ledningen, som inte kom överens. Men som projekt har jag inga som helst klagomål. Detta var en mycket givande och innehållsrik ”utbildning”, som jag önskar skulle ha fortsatt. Tack för en härlig tid med Hanen Gal. Ps. Åsa och Anders var för suveräna ledare! ett stort tack till dessa två!”
- ”Hoppas på bättre tur nästa gång. Lycka till med din projekt. Hälsningar.”
- ”Hanen Gal kunde ha blivit succé om inte projektledningen och div. inblandade hade förstört projektet. Annars en mycket bra idé.”
- ”Torbjörn Säfve var en mycket olämplig person, samarbetsmässigt i det här projektet. Lika så Björn Skjefstad som gjorde sig omöjlig genom sin ohållbara egoistiska attityd. Lika lite visade Björn någon respekt inför oss i videoredaktionen. Det var tydligen meningen att vi skulle agera marionetter för honom. När det gäller Berndt Carlborg, så är han en skam för kommunen angående hans agerande så att Hanen Gal projektet blev nerlagt. Annars var det bra lärare och en bra projektledare i Leif Dahberg.”
- ”Att man aldrig lär sig, det är alltid likadant med såna här stora projekt - för stora projekt. Till lärarna Anders Hammar och Åsa Bergner (videoredaktionen) vill jag ge en stor eloge för en jättebra kurs och för att de höll modet uppe och entusiasmen uppe trots allt bråk i toppen.”
- ”Efteråt ställde man ut författaren Säfve, som nog var den enda som jobbade, som svikare.”

- "(Som tidigare sagts): Jag har lärt känna närmare personer med intresse för Haninge historia och skapande, kulturella verksamheter. 2) Förankring av projekt är oerhört viktig - en nyttig insikt. 3) En förhoppning att något liknande skulle vara möjligt att göra - men planerat inifrån - ej utifrån. Trots allt försökte ju projektledningen göra något roligt, spännande, utvecklande - för och med Haninges invånare. Jag ångrar inte att jag engagerade mig - det kunde ha blivit något stort! Och alla inblandade har många bra sidor - men det begicks många ödesdigra fel. PS. Hoppas att du kan läsa! Väldigt små radavstånd - svårt att skriva tydligt. Bästa hälsning "Anonym" biblioteksarbetare och hembygdsfanatiker. PPS. Jag märker vid en genomläsning att jag lätt råkar i affekt över "Hanen Gal". Detta är MIN VERSION - intressant för dig att jämföra med andras."
- "Visst är det viktigt med stålar utifrån men kraften kommer inifrån. Vad Haninge behöver är inte fler jippon, utan resurser och säkra tillgångar för den lokala kulturen. Det lokala kulturlivet - föreningarna & verksamma - är egentligen mer förtjänta av långsiktiga satsningar som tryggar en fortsatt verksamhet!! Hanen Gal framstår som en nyårsmällare! Så här i backspegeln, om man säger."
- "De som startade projektet hade alltför lösa planer och påbörjade skrivandet utan att ha stöd av kommuneninvånarna. Projektledarna hade förutfattade meningar om vad som fanns att hämta i kommunen utan att känna till den. En förortskommun som Haninge med bara 25 år (1996) på nacken är inte homogen. Här har allt kretsat runt näringslivet sen 1971. Kulturen är satt på undantag. Närheten till Stockholm gör att man inte "tvingas" ta itu m. platsens kultur. Man orkar inte vara med i konstlade kulturprojekt eftersom nästan alla är arbetspendlare m. långa resor dagligen och har dålig kunskap om den plats de bor på. De längtar "hem" till sina födelsebygder istället - både svenskar och invandrare fr. andra länder! Haninge satsar inte på sina egna invånare utan i så fall på "importerade" turister. Ett så här stort projekt kräver skickligare ledare. En hel kommun med ett (1) stort centrum som är placerat långt bort från kommunens faktiska centrum (geografiskt) går ej att hålla ihop m. en ledning på 3-5 personer som inte ens är infödingar. Jordbroprojektet ser ut att gå till på samma sätt. Kultur utvecklas av människor, inte av projektidéer.

Bilaga 3

Stadgar för Stiftelsen framtidens kultur

Stadgar för Stiftelsen framtidens kultur

Bilaga till regeringsbeslut 23 juni 1994 nr 65

Stiftelseförordnande

I syfte att främja ett vitalt kulturliv såväl i Sverige som helhet som på enskilda orter förordnar härmed svenska staten genom regeringen (jfr prop. 1993/94:177, bet. 1993/94:UbU12, rskr. 1993/94:399) att 6,85% av återstoden av de tillgångar som förvaltas av avvecklingsstyrelsen (Fond 92-94) skall avskiljas till en självständig förmögenhet. Ytterligare medel kan senare komma att tillföras. Följande föreskrifter skall gälla för den avsedda stiftelsen.

- 1 Stiftelsen skall benämnas Stiftelsen framtidens kultur.
- 2 Stiftelsen skall tillgodose sitt syfte genom att under minst tio år ge ekonomiskt stöd till långsiktiga och nyskapande kulturprojekt. Stödet skall stimulera det regionala kulturlivet i vid mening och syfta till att stärka tillväxt och utveckling. Lokala och regionala intressen bör engageras i och bidra till projekten.
- 3 Stiftelsen skall successivt förbruka sin förmögenhet.
- 4 Stiftelsens angelägenheter handhas av en styrelse med säte i Uppsala.
- 5 Styrelsen skall bestå av fem ledamöter. Regeringen utser och entledigar ledamöter samt bestämmer vem som skall vara ordförande.
Ledamöterna utses för en tid av fyra år. Förlängning får ske för ytterligare en mandatperiod.
Styrelsen utser inom sig en vice ordförande.
- 6 Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller när minst tre ledamöter begär det.
Styrelsen är beslutförför när minst fyra ledamöter är närvarande, bland dem ordföranden eller, vid förfall för denne, vice ordföranden. Vid styrelsens sammanträden skall föras protokoll.
- 7 Som styrelsens beslut gäller den mening som mer än hälften av de närvarande röstar för, utom i fall som anges i punkten 8. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.
- 8 För beslut som gäller ansökan om tillstånd att få ändra, upphäva eller tillfälligt åsidosätta någon föreskrift i detta förordnande krävs att minst fyra ledamöter är ense om beslutet.
- 9 Styrelsen svarar för att Stiftelsens förmögenhet förvaltas på betryggande sätt så att riskerna begränsas och möjligheterna till god avkastning tillvaratas.
- 10 Stiftelsen får hos kreditinrättning ta upp lån för att tillgodose tillfälligt behov av likviditet.

- 11 Stiftelsen skall föra räkenskaper enligt bestämmelserna i bokföringslagen (1976:125).
Stiftelsens räkenskapsår skall vara kalenderår.
Styrelsen skall för varje verksamhetsår fastställa budget.
- 12 Stiftelsen skall för varje räkenskapsår upprätta en årsredovisning. Årsredovisningen skall bestå av den resultat- och balansräkning som har tagits in i årsbokslutet samt av en förvaltningsberättelse med upp-gift bl.a. om hur Stiftelsens ändamål tillgodosetts under räkenskapsåret.
Stiftelsen skall årligen publicera en lättillgänglig redogörelse för verksamheten.
Stiftelsen skall i övrigt arbeta under stor öppenhet.
- 13 Stiftelsens räkenskaper och årsredovisning skall granskas av en av stiftelsen utsedd auktoriserad revisor. För revisorn skall utses en ersättare.
Riksrevisionsverket har rätt att därutöver utse en revisor och en ersättare för denne.
- 14 Stiftelsen skall tillställa revisorerna årsredovisningen för granskning senast fyra månader efter räkenskapsårets utgång.
- 15 Stiftelsen skall senast sex månader efter räkenskapsårets utgång överlämna en kopia av den av revisorerna granskade årsredovisningen och av revisionsberättelsen till regeringen.
- 16 Stiftelsen skall följa upp och utvärdera den verksamhet som stiftelsen stödjer.
- 17 Stiftelsen är undantagen från tillsyn enligt lagen (1929:116) om tillsyn över stiftelser.

Bilaga 4

Riktlinjer för bidragsgivning från Stiftelsen framtidens kultur

Riktlinjer för bidragsgivning från Stiftelsen framtidens kultur

fastställda 1 feb 1995

reviderade 20 juni 1995

- 1 För att främja ett vitalt kulturliv för alla åldersgrupper, såväl i hela landet som på enskilda orter, kan Stiftelsen framtidens kultur¹ ge bidrag/stipendium² – helt vid sidan om ordinarie resurser för kulturverksamhet – till kulturprojekt vilka helt eller delvis uppfyller nedan uppräknade krav:
  - ♦ Projekt för vilket bidrag söks skall uppfylla högst ställda kvalitetskrav.
  - ♦ Projekt skall helst vara nyskapande.
Exempel på detta kan vara att nya former och vägar prövas inom det man vanligen förknippar med kulturverksamhet; gränser mellan t.ex. traditionella konstformer eller kulturyttringar överskrids; eller avse samarbete mellan traditionella kulturverksamheter och t.ex. ny teknik.
  - ♦ Projektet skall syfta till att fördjupa och bredda kulturlivet på sin ort eller i sin region.
  - ♦ Ett krav för att erhålla bidrag till mer stadigvarande projekt är att verksamhetens fortsatta finansiering kan bedömas vara realistisk.
Stiftelsen vill erinra om att lokala och regionala intressen bör engageras i och bidra till projekten.
  - ♦ Projekt skall bidra till tillväxt och utveckling i en region.
Exempel på detta kan vara att projektet har till effekt att en ort eller region blir mer attraktiv för t.ex. kulturturism eller ger vitaliserande kontakter med nationellt eller internationellt kulturliv.
  - ♦ Bidrag kan sökas för långsiktiga och kvalitetsinriktade kulturprojekt för och av yngre åldersgrupper.
- 2 Stiftelsen ger endast i undantagsfall stöd till redan påbörjad verksamhet. Bidrag lämnas således inte i form av produktionsgaranti eller för täckande av underskott.
- 3 Bidrag kan utgå till
  - ♦ förstudier av projekt avseende t.ex. finansiering, teknik, inriktning och lokalisering
  - ♦ tidsbegränsade bidrag avseende försöksverksamhet
  - ♦ projektering av byggnader, inredning och utrustning
  - ♦ bidrag till konsultinsatser
  - ♦ teknikutveckling
  - ♦ marknadsföring

1) nedan benämnd stiftelsen

2) nedan benämnt bidrag

- 4 Bidrag lämnas inte
  - ♦ till löpande verksamhet
  - ♦ till uppförande av byggnader
- 5 Ansökan kan inges av förening, organisation, stiftelse, institution, myndighet eller av enskild person.

En förutsättning för att enskild person skall kunna erhålla stipendium är att stiftelsens krav avseende budget, bokföring och redovisning kan uppfyllas samt att det sökta stipendiet går att förena med stiftelsens uppdrag.
- 6 Ansökan om bidrag skall innehålla redovisning av hur projektets långsiktiga finansiering skall garanteras.
- 7 Stiftelsens beslut om bidrag fattas på grundval av en ansökan som görs på särskild blankett.
- 8 Till stiftelsens uppgifter hör att följa upp och utvärdera resultatet av bidragsgivningen. Bidrag utbetalas därför i omgångar i anslutning till projektets olika faser och till följd av därpå baserad avrapportering.

Stiftelsens revisorer har rätt att granska hur bidrag förbrukas i förhållande till ansökan och de villkor som angivits av stiftelsen för erhållande av bidrag.

Utbetalning kan ske engångsvis dock med högst 85% av beviljat belopp. Resterande 15% utbetalas när godkänd redovisning av bidraget skett.

Om särskilda skäl föreligger kan stiftelsen medge att ett bidrag fördelas över en längre tid, dock längst under tre år.

Om ett projekt inte kommit till stånd inom angiven tid, och särskild överenskommelse härom inte träffats, utbetalas inget bidrag.
- 9 Bidragsmottagare skall senast vid tidpunkt som fastställs i samband med beslutet om att bidrag beviljas, lämna ekonomisk redovisning och rapport över hur medlen använts.

Sista utbetalning sker först när bidragsmottagaren lämnat slutredovisning av sitt projekt.
- 10 Utbetalning sker endast via postgiro. Utbetalning görs tidigast tre månader innan ett projekt påbörjas.
- 11 Om ett projekt för vilket medel beviljats från stiftelsen inte genomförts, eller om redovisning och rapport för projektet trots påminnelse inte lämnats till stiftelsen, skall bidragsmottagaren åläggas att återbetala bidraget.
- 12 Om ett bidrag, trots anmodan, inte återbetalas beslutar styrelsen om åtgärd.
- 13 Om ett projekt genomförts med stöd av bidrag från stiftelsen och projektet i väsentliga delar avviker från de grunder på vilka bidrag beviljats, eller om resultatrapporteringen ger anledning till mer allvarliga erinringar, beslutar styrelsen om åtgärd.

Stiftelsens arbetsformer

- 14 Styrelsen beslutar om bidragsgivning vid två ordinarie tillfällen per år. Styrelsens beslut kan inte överklagas.
Därutöver sammanträder styrelsen när ordföranden finner det nödvändigt eller då minst tre styrelsemedlemmar så påkallar.
- 15 Bidrag prövas efter ansökan.
- 16 Ansökan om bidrag inges till stiftelsens kansli. Ansökan skall vara utförd på särskild blankett.
Den vars ansökan inte bedöms uppfylla de av stiftelsen fastställda förutsättningarna erhåller skriftligt besked därom.
Insända handlingar återsänds ej.
- 17 Ansökan som ej inkommit inom fastställd tid behandlas ej.
- 18 Kansliet bereder bidragsansökningar. I beredningen ingår samordning med eventuella andra bidragsgivare.
- 19 För kvalitetsprövningen av projekt låter stiftelsen referensgrupper med representanter för olika delar av kulturlivet m.m. granska bidragsansökningarna. I referensgruppernas arbete ingår att inbördes rangordna och prioritera de skilda projekten.
- 20 Beslut om bidrag kan även ske för projekt som avses påbörjas nästföljande budgetår.
- 21 Bidrag från stiftelsen utgår inte som verksamhetsbidrag. För bidragsändamål avseende mer stadigvarande projekt måste därför finansiering av löpande driftskostnader kunna redovisas.
- 22 Bidragsmottagare skall, senast vid tidpunkt som fastställts i samband med beslutet om att bidrag beviljas, lämna ekonomisk redovisning och rapport över hur medlen har använts.

Bilaga 5

Stadgar för den ideella föreningen Hanen gal

Stadgar för den ideella föreningen Hanen gal med säte i Haninge

§ 1 Ändamål och verksamhet

Föreningen skall förvalta och styra de medel som åren 1995-98 tilldelas utbildnings- och teaterprojektet ”Hanen gal” i Haninge, främst från Stiftelsen framtidens kultur. Medlen skall användas på det sätt som projektplanen (bilaga) föreskriver.

§ 2

Projektets likvida medel insättes på särskilt konto. Haninge kommuns ekonomichef handhar föreningens ekonomi. Rapporter ges månadsvis till föreningens projektledare. Haninge kommuns revisor är också föreningens och har att avge revisionsrapport till årsmötet.

§ 3 Medlemskap

Medlemskap skall sökas genom kontakt med styrelsen som beslutar om tillträde. Medlemskap kan endast beviljas av en enhällig styrelse. Medlem är skyldig att följa projektplanen. Medlem som avviker från projektplanen eller stadgarna kan uteslutas av årsmötet.

§ 4 Medlemsavgift

Medlemsavgift fastställs vid årsmötet.

§ 5 Styrelsen

Styrelsen består av arbetsutskottet för ”Hanen gal” samt medlemsrepresentant som utses av årsmötet. Ordförande utses tillika av årsmötet. Styrelsen utser inom sig sekreterare.

§ 6 Ekonomi

Styrelsen är ekonomiskt ansvarig inför årsmötet.

§ 7 Firmateckning

Föreningens firma tecknas gemensamt av projektets producenter samt gemensamt av producent och Haninge kommuns ekonomichef.

§ 8 Räkenskaper

Föreningens räkenskaper avslutas per den 30:e juni och skall jämte tillhörande handlingar tillika av styrelsen angiven verksamhetsberättelse för det förflutna verksamhetsåret, inom sex veckor överlämnas till revisor. Revisor har att inom tio veckor efter räkenskapsårets slut avge en skriftlig berättelse över sin granskning.

§ 9 Sammanträden

Tid och plats för föreningens möten bestäms av styrelsen. Årsmöte skall hållas senast den 28:e december varje år. Varje medlem har en röst. Beslut fattas genom enkel majoritet.

§ 10 Årsmöte

Vid årsmöte skall följande ärenden behandlas:

- a) Fråga om mötet behöriigen utlysts.
- b) Val av mötesordförande.
- c) Val av två justeringsmän jämte rösträknare.
- d) Val av mötets sekreterare.
- e) Godkännande av dagordningen.
- f) Styrelsens årsberättelse.
- g) Revisorns berättelse samt fråga om ansvarsfrihet för styrelsen.
- h) Fastställande av medlemsavgift.
- i) Val av medlemsrepresentant till styrelsen.
- j) Eventuella motioner och propositioner.
- k) Utvärdering av det tidigare verksamhetsåret samt diskussion om det följande.
- l) Övriga frågor.
- m) Mötet avslutas.

§ 11 Kallelse

Kallelse till årsmötet skall utgå minst en månad i förväg. Motioner till årsmötet skall vara styrelsen tillhanda minst en månad före årsmötet.

§ 12 Ändringar av stadgar

Beslut om ändring eller komplettering av föreningens stadgar skall för att vara giltigt ha fattats på årsmötet och därvid biträts av 4/5 av de närvarande medlemmarna. Sådan ändring får ej strida mot projektplanen. Styrelsen avgör med enkel majoritet om projektplanen följs.

§ 13 Föreningens upplösning

Föreningen upplöses när projektet är fullbordat. För eventuell fortsättning av föreningen krävs beslut fattade vid två på varandra följande möten varav det ena skall vara årsmöte.